

TIENVIITAT TOIMINNAN VARRELLA

Opas nuorisotoiminnan aloittamisesta yhdistyksissä

Salla Aatsinki

Opinnäytetyö, kevät 2014

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Sosiaalialan koulutusohjelma

Diakonisen sosiaalityön suuntautumisvaihtoehto

Sosionomi (AMK) + diakonin virkakelpoisuus

TIIVISTELMÄ

Aatsinki, Salla. TIENVIITAT TOIMINNAN VARRELLA – Opas nuorisotoiminnan aloittamisesta yhdistyksissä.. Helsinki, kevät 2014, 51 s., 2 liitettä.

Diakonia-ammattikorkeakoulu, Diak-Etelä, Helsinki, Sosiaalialan koulutusohjelma, diakonisen sosiaalityön suuntautumisvaihtoehto, sosionomi AMK + diakonin virkakelpoisuus.

Opinnäytetyön tavoitteena oli luoda informatiivinen, käytännönläheinen, hyödyllinen ja ajankohtainen opas nuorisotoiminnan aloittamisesta yhdistyksissä. Opasta voisivat hyödyntää varsinkin hyvinvointijärjestöt ja vapaaehtoistyöntekijät. Oppaan painopiste oli vapaaehtoistyössä ja vertaistuuessa. Produktio tehtiin yhteistyössä Nuorisoyhteistyö Allianssi ry:n kanssa.

Opinnäytetyössä tein oppaan nuorisotoiminnan aloittamisesta tai kehittamisestä yhdistyksissä. Aineistoa oppaaseen keräsin kirjallisuudesta ja haastattelemalla eri hyvinvointijärjestöjen työntekijöitä sekä vapaaehtoistyöntekijöitä.

Opas tuli sisältämään tietoa muun muassa vapaaehtoistyöstä, vertaistuesta, viestinnästä, markkinoinnista sekä verkkonuorisotyöstä. Opasta arvioitiin pyytämällä oppaasta kirjallista palautetta kolmelta vapaaehtoistyöntekijältä sekä kolmelta järjestötyöntekijältä. Palaute oli todella positiivista ja sain muutaman hyvän kehittämissuosituksen, kuten myyjäisten ja arpajaisten lisäämisen rahoituksen hankkimiseen. Hyödynsin kehittämissuosituksia oppaan lopullisessa versiossa.

Oma ammatillisuuteni kehittyi opinnäytetyöprosessin aikana. Sain paljon lisää tietoa viestinnästä, vapaaehtoistyöstä ja muista opinnäytetyön avainasioista. Opin myös paljon aikatauluttamisesta sekä projektin hallinnasta. Opiskelun aikana olin kehittynyt kirjoittamaan tieteellistä tekstiä, mutta opinnäytetyötä tehdessä kehityin siinä vielä enemmän.

Asiasanat: nuoret, vertaistuki, järjestötoiminta, vapaaehtoistyö ja viestintä

ABSTRACT

Aatsinki, Salla. Signs along the activity – guide how to start youth work in associations. Language: Finnish. Degree programme in Social Services, option in Diaconal Social Work. Degree: Bachelor of Social Services.

The goal of this theses was to make an informative, useful, practical and topical guide on how to start youth work in associations. The objective was to create a guidebook which would help young voluntary workers in starting or developing youth work in associations. The emphasis of the guide was to be in voluntary work and peer support.

The thesis was real life inspired and it started in 2013. The guide was written in cooperation with Finnish Youth Cooperation – Allianssi. The material for the guidebook was collected from literature and interwiewing one young voluntary worker and three employees from different associations.

The report of the thesis included a theory part and a description of the process. The theory part reflected youth and organizational activities. The report also studied different researches of how young people react in voluntary work and organizational activities. Communication and organization`s activity on the Web was also discussed.

For the evaluation of the guide, feedback was asked from three voluntary workers and three employees. The feedback had been good and it had included a few useful proposals. The guide was improved from the feedback. The guide`s final content had included voluntary work, peer support, youth work on the Web and information about a function of organization and funding.

Keywords: young people, peer support, voluntary work, organizational activities and communication

SISÄLLYS

1 OPAS NUORISOTOIMINNAN KÄYNNISTÄMISEKSI	6
2 NUORUUS	8
2.1 Nuoruus	8
2.2 Nuoren kehittymisen tukena	9
3 JÄRJESTÖTOIMINTA JA YHDISTYSTOIMINTA	12
3.1 Yhdistys ja nuoret	13
3.2 Nuorisotoiminta ja nuorisotyö järjestöissä	15
3.4 Sosiaalinen vahvistaminen ja yhdistys	16
4 VAPAAEHTOIS- JA VERTAISTOIMINTA	18
4.1 Vapaaehtoistoiminta	21
4.2 Mikä motivoi vapaaehtoistyöhön?	22
4.3 Nuorten osallistuminen vapaaehtoistoimintaan	23
5 YHDISTYSTOIMINNAN APUVÄLINEET	24
5.1 Yhdistyksen viestintä ja markkinointi	24
5.2 Yhdistystoiminta verkossa	27
6 PRODUKTI JA SEN TOTEUTUS	30
6.1 Prosessikuvaus ja kohderyhmä	30
6.2 Oppaan sisältöideoiden kartoitus	32
6.3 Toteutus	34
6.4 Oppaan rakentaminen	35
6.5 Arviointi	37
6.6 Oppaan hiominen ja julkaisu	38
7 POHDINTA	39
7.2 Sovellettavuus kentällä	41
LÄHTEET	43

LIITE 1: Oppaan arviointilomake

LIITE 2: Haastattelun kysymykset

LIITE 3: Tienviitat toiminnan varrella -opas

1 OPAS NUORISOTOIMINNAN KÄYNNISTÄMISEKSI

Nuorisotoiminta on tärkeää niin yhdistyksille kuin nuorille. Nuorten toiminta on tärkeää yhdistyksille, jotta yhdistyksessä olisi aktiivisia vapaaehtoistyöntekijöitä ja jäseniä tulevaisuudessakin. Ilman uusia toimijoita, yhdistyksen toiminta kuivuu kasaan. Yhdistystoiminta taas on tärkeä osa nuorten elämää. Nuorille osallisuus ja tiettyyn nuorisoryhmään kuuluminen on voimaannuttava kokemus nuorelle, tässä tapauksessa on kyse yhdistyksistä. Kolmannen sektorin toimijat, eli yhdistykset, ovat tämän lisäksi usein auttava käsi niille, jotka ovat vaarassa syrjäytyä ja pudota pois hyvän elämän piiristä. (Lundbom & Herranen 2011, 5–7)

Olen ollut teini-ikäisestä lähtien paljon mukana yhdistystoiminnassa. Olen tämän lisäksi todella kiinnostunut nuorten kanssa työskentelystä. Oli siis luontevaa yhdistää molemmat aiheet opinnäytetyössäni. Opinnäytetyössäni käsittelen myös nuorten hengellisyyttä, sillä opiskelen sosionomi-diakoniksi. Olen vapaaehtoistyössäni kamppailut paljon nuorten toiminnan järjestämisen kanssa, sillä nuoria on välillä todella vaikea saada mukaan nuorisotoimintaan. Olisin silloin toivonut, että minua olisi ollut auttamassa eteenpäin jonkinlainen opas nuorten toimintaa järjestäessäni.

Opinnäytetyöni ensisijaisena tavoitteena oli saada työstettyä opas, joka on hyödyllinen väline yhdistysten vapaaehtoistyöntekijöille ja että oppaan ohjeiden avulla yhdistykset tavoittavat nuoria ja saavat lisää nuoria toimintaansa. Tällä hetkellä ei ole saatavilla opasta nuorten toiminnan käynnistämiseksi yhdistyksissä, joten opas täyttäisi tämän tyhjiön. Käytännönläheinen opas nuorisotyön käynnistämiseksi olisi hyvä työkalu yhdistyksille. Ei ole aivan sama minkälaista toimintaa nuorille järjestetään, sillä yhdistystoiminta on vapaaehtoista nuorille, joten nuorten on helppo äänestää jaloillaan ja jättää tulematta yhdistyksen järjestämään toimintaan (Mehtonen 2011, 18). Toissijainen tavoite oli, että nuoret löytävät tiensä itseään kiinnostaviin yhdistyksiin ja tämä lisäisi heidän hyvinvointiaan. Yhdistystyö nuorten parissa on yksi hyvä työkalu syrjäytymisen ehkäisemiseksi.

Opas nuorisotoiminnan käynnistämiseksi on suunniteltu erilaisille nuorten kanssa työskenteleville järjestöille ja yhdistyksille. Kohteena ovat kuitenkin ensisijaisesti hyvinvointijärjestöt. Näitä ovat esimerkiksi eri potilasjärjestöt, vammaisyhdistykset ja muut

nuorten hyvinvointia parantavat järjestöt. Opas on tarkoitettu helpottamaan heidän tehtäväänsä nuorisotoimintaa käynnistäessä ja sitä kehittäessä.

2 NUORUUS

2.1 Nuoruus

Nuoruus sijoitetaan yleensä aikaan lapsuuden ja aikuisuuden väliin. Suomen lain 2 § (27.1.2006/72) mukaan nuorilla tarkoitetaan alle 29-vuotiaita kansalaisia. Nuoruudella on sekä biologinen tausta, että myös sosiaalinen kiinnekohta (Spence 2005, 46–47). Avoimessa kulttuurissa, jossa on eri vaihtoehtoja maailmankuvaksi sekä elämän tavoitteiksi, nuoruus vaihtelee suuresti yksilöittäin (Aaltonen, Ojanen, Vihunen & Vilen 2003, 13). Nuoruus käsitettiin myös aivan eri tavalla sata vuotta sitten kuin tänä päivänä. Paikan ja ajan lisäksi myös sosiaalinen status vaikuttaa nuoruuteen. Suomalaisen keskiluokkaisten vanhempien lapsen nuoruus on aivan erilainen kuin kreikkalaisen työttömän yksinhuoltajan lapsen. (Spence 2005, 46–47.) Kaikilla nuoruutta käsittelevillä tieteenaloilla on eri käsityksensä nuoruudesta, esimerkiksi lääketiede painottaa fyysiseen puoleen ja psykologia käsittelee nuoruutta elämänvaihteorian avulla. (Aaltonen ym. 2003, 13.)

Nuoruus on välivaihe lapsuuden ja aikuisuuden välissä, jolloin nuori valmistautuu aikuisuuteen kehittymällä seksuaaliseksi, sosiaaliseksi ja emotionaaliseksi ihmiseksi. Nuorta aikuiseksi valmistavat esimerkiksi itsenäistyminen omista vanhemmistaan ja lisääntynyt seurustelu muiden nuorten kanssa ja kouluttautuminen. Koko länsimainen yhteiskunta ja varsinkin sosiaaliset suhteet valmistavat häntä aikuisuuden varalle. 1960-luvun aikaan tärkeäksi ei koettu pelkästään siirtyminen aikuisuuteen, vaan jo nuoruus itsessään oli tärkeää. Nuoruus koettiin ajaksi ilman vastuuta, mutta ajaksi jolloin mahdollisuuksia oli lukuisia. (Spence 2005, 48–49.)

Miten nuoruus eroaa aikuisuudesta? Biologian mukaan lapsi on aikuinen, kun hän on saavuttanut biologisen ja seksuaalisen täysikasvuisuuden. Sosiaalisesta näkökulmasta katsottuna nuoruus on vaihtunut aikuisuudeksi, kun henkilö pystyy huolehtimaan itsestään ja on aktiivinen kansalainen ja osa yhteiskuntaa. Aikuisuus tarkoittaa nuorille sekä vapautta, mutta myös vastuuta. (Spence 2005, 48.)

Nuoruudessa nuoret pohtivat elämän suuria kysymyksiä, kuten moraalia ja oikeudenmukaisuutta, elämän ja luonnon merkitystä sekä kuolemaa. Nuoren käsitellessä maailmaa ympärillään, hänelle selviää, että kaikkiin kysymyksiin ei löydykään heti oikeaa tai varmaa vastausta. Etsiessään merkitystä elämälleen nuori hakee apua myös eri uskonnoista ja eettisistä ideologioista, esimerkiksi filosofiasta. Elämäkatsomuksen löytäminen saattaa auttaa nuorta ymmärtämään elämän vaikeita asioita. (Aaltonen, ym. 2003. 178–179.)

2.2 Nuoren kehittymisen tukena

Esinuoruudessa ja nuoruudessa nuoren käyttämä aika vanhempien kanssa yhdessä olemiseen vähenee merkittävästi ja hän alkaa viettää enemmän aikaa vertaistensa kanssa. Myös suhteiden laatu muuttuu, nuoruudessa ystäviltä vaaditaan esimerkiksi sitoutumista ja uskoutumista. Samalla pyritään hakemaan itsenäisyyttä suhteessa vanhempiin. (Salmivalli 2000, 137.) Ystävyysuhteiden lisäksi lapsi ja nuori haluaa myös kuulua vertaisryhmään. Nuoruudessa vertaisryhmä sekä ystävyysuhteet eivät voi korvata toisiaan, vaan nämä ovat erillisiä aspekteja. (Laine 2005, 206.)

Ystävyysuhteilla ja vertaisryhmällä on selvä yhteys nuoren psykososiaaliseen kasvamiinseen. Vertaisryhmä ja ystävyysuhteet tarjoavat juuri oikean kontekstin, jossa sosiaalisen kanssakäymisen oikeat perustaidot ja kyvyt pääsevät kehittymään. Vertaisryhmä tarjoaa nuorelle myös kognitiivista ja sosiaalista tietoa. Jotta nuori pystyy sopeutumaan sosiaaliseen maailmaan, vertaisryhmästä nuori saa myös sosiokognitiivisia ja emotionaalisia resursseja. Laine toteaa kirjassaan näin: ”vertaisryhmän sosiaalisessa verkostossa opitaan itsetuntemusta, itsetuntoa, vertailua, sosiaalisen todellisuuden tajuamista ja sosiaalisia taitoja.”(Laine 2005, 206.)

Nuorten kehittymistä tukee ja edistää, että nuorella on ystävyys- ja kaverisuhteista muodostunut verkosto. Kehitystä tukee myös se, että nuori kokee olevansa hyväksytty ja pidetty vertaisryhmässä. Jos taas nuori ei koe hyväksyntää ja hän kokee että hänestä ei pidetä, saattaa sillä olla negatiiviset vaikutukset kehitykseen. Vertaisryhmissä menestyminen vaikuttaa myös positiivisesti psykologiseen sopeutumiseen, vahvistaa oppi-

mismotivaatiota ja edistää myönteistä kouluasennetta. ”Mitä ilmeisimmin lapset ja nuoret voivat tarjota toisilleen sellaisia voimavaroja, joihin aikuisilla ei ole keinoja.” (Laine 2005, 206.)

Spiritualiteetti tarkoittaa yksinkertaisesti hengellistä elämää. Spiritualiteetin teologian taustalla on katolinen teologia, mutta 1960- ja 1970-luvuilla spiritualiteetti irtautui perinteisen uskon ja kirkon yhteydestä. Spiritualiteetti alkoi tarkoittaa enemmän rukousta ja meditaatiota, joiden kautta ihminen etsi mielenrauhaa, kokonaisvaltaisuutta ja eheyttä elämäänsä. Spiritualiteetista voidaan kuitenkin sanoa, että siinä tarkoitetaan ihmisen syvää henkilökohtaista tapaa elää ja olla. Spiritualiteetti sisältää kuitenkin usein uskontoon tai moraaliin liittyviä asioita. Lähtökohtana spiritualiteetille on se, että arkielämän takana on jotain pyhää ja elämään syvyyttä tuovaa. (Kotila 2003, 13–19.) On kuitenkin hyvä tehdä ero spiritualiteetin ja uskon välille (Hyvönen 2006, 86). Usko on yksilöllistä, henkilökohtaista uskoa johonkin yliluonnolliseen voimaan. Uskonto taas on käsite, joka pitää sisällään muun muassa pyhiä kirjoituksia, symboleja, myyttejä ja rituaaleja. (Helve 2006, 93.) Käytän tässä luvussa sanoja spiritualiteetti ja hengellisyys toistensa synonyymeina.

Hengellisyys antaa ihmisen elämään tarkoituksen ja merkityksen. Elämän tarkoitus on tärkeä osa ihmisen elämä. Hengellisyys on yksilöllistä ja voi muuttua ajan mukana. Hengellisyys vaikuttaa myös siihen, kuinka me näemme maailman ja ymmärrämme sitä ja tapahtumia, jotka muodostavat elämämme. Hengellisyys vaikuttaa myös arvoihimme ja ihmissuhteisiimme. Se vaikuttaa siihen, kuinka muodostamme ihmissuhteita ja kenen kanssa. (Mathews 2009, 4–7.)

Spiritualiteetin voi jakaa kolmeen eri kategoriaan David Hayn spiritualiteetti tulkinnan mukaan. Nämä kategoriat ovat tietoisuuden tunteminen, olemassaolon ja mysteerin tunteminen sekä arvojen tunteminen. Hengellisyys voi ilmetä näiden luokkien kautta eri tavoin, kuten tuntemuksin, kokemuksiin ja tietoisuuden tasoin. (Tuominen 2005, 36–37.)

2006 tehdyn Nuorisobarometrin mukaan, vain 5 % 15–29-vuotiaista nuorista ei ole koskaan kuulunut kirkkoon tai muuhun uskonnolliseen yhteisöön ja 6 % on joskus kuulunut, mutta on itse eronnut. Kirkkoon tai johonkin uskonnolliseen yhteisöön vuonna

2006 on siis kuulunut 89 % nuorista. Kirkkoon kuuluminen ei kuitenkaan kerro nuoren hengellisyydestä. Nuorista 42 % pitää itseään uskonnollisina. (Myllyniemi 2006, 55–57.)

Nuorten elämään kuuluu, että hän kyselee ja etsii ja samalla muovaa maailmakatsomustaan. Suurin osa nuorista kertoo pohtivansa elämän tarkoitusta ja mielekkyyttä ainakin joskus. Uskontokasvatuksessa pitäisi spiritualiteettitutkija David Hayn mielestä olla tavoitteena vahvistaa lasten ja nuorten synnynnäistä hengellisyyttä ja herkkyyttä. Nuorten pitäisi saada kysellä ja pohtia, eikä heille saisi antaa liian valmiita vastauksia. Nuorten kanssa työskentelevän pitäisi kuitenkin kunnioittaa nuorten spiritualiteettia ja nähdä nuori Jumalan kuvana. (Tuominen 2005, 35–38.)

Ainoastaa kysely ei kuitenkaan riitä itseään etsivälle nuorelle. Nuori tarvitsee avukseen muita nuoria ja aikuisia. Ei ole tarpeeksi että odotetaan, että nuori löytää itsensä vain kyselemällä, ihmismieli ei toimi niin rakentavasti, toisin kuin jotkut tutkijat uskovat. Arvojen kehittyminen ja uskossa kasvaminen edellyttävät dialogia ja erilaisia peilejä. Myöskään tiedon jäsentyminen ei ole näin suoraviivaista. (Tuominen 2005, 40–41.)

3 JÄRJESTÖTOIMINTA JA YHDISTYSTOIMINTA

Järjestötoiminnan voi katsoa alkaneen Suomessa jo 1600-luvulla. Silloin Suomessa oli joitakin järjestöjen tapaisia ryhmittymiä. Kuitenkin vasta 1700-luvulla voi sanoa syntyneen nykyisten yhdistysten edeltäjät. 1700-luvulla syntyvät ensimmäiset sivistysseurat ja hieman myöhemmin syntyivät hengelliset seurakunnat. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran syntyminen vuonna 1831 voi kuitenkin ajatella olevan merkkipaalu Suomalaisten yhdistysten kehittämisessä. Tämän seuran syntymisen jälkeen yhdistykset alkoivat saada paljon vapaampia ja tasa-arvoisempia piirteitä. Kuitenkin vasta 1880-luvulta alkaen perustettiin joukoittain esimerkiksi nuorisoseuroja, raittiusseuroja ja vapaapalokuntia. (Siisiäinen & Kankainen 2009, 93.) Yhdistys on usean henkilön pysyvä yhteenliittymä joka on perustettua tiettyä tarkoitusta varten (Koukkunen 1997, 357). WSOY:n ison tietosanakirjan mukaan järjestö on ”henkilöiden tai yhteisöiden tiettyä tarkoitusta varten perustama yhteenliittymä. Vrt. Yhdistys.” (Koukkunen 1995, 94). Käytän opinnäytetyössäni synonyymeina sanoja järjestö ja yhdistys, koska molemmilla sanoilla on sama merkitys.

Yhdistys on vähintään kolmen jäsenen perustama ryhmä. Ryhmällä on myös tietynlainen aatteellinen tausta, esimerkiksi ryhmä voi valvoa tietyn ihmisryhmän etuja, esimerkiksi potilasryhmän. Ryhmä voi tuottaa myös palveluja, mutta yhdistys ei saa olla voittoa tavoitteleva. Järjestötoiminnalla tarkoitetaan yhdistysten järjestämää toimintaa tietyille ryhmälle. (Loimu 2000, 21.)

Järjestöjä on useita erilaisia heidän roolinsa mukaan. Nämä järjestöt voidaan jakaa edunvalvontajärjestöihin, vertaistoimintajärjestöihin, vapaaehtoisjärjestöihin, palveluntuottajajärjestöt, asiantuntijajärjestöt ja koulutusjärjestöt. Edunvalvontajärjestöt valvovat edustamansa kansanryhmän etuja. Vertaistoimintajärjestöissä panostetaan jäsenten keskinäiseen vertaisuuteen ja oma-apuun. Vapaaehtoistoimintajärjestöissä toiminta perustuu tukevaan vapaaehtoistyöhön. Vapaaehtoistyön kohteet sekä tavat riippuvat täysin järjestöistä. Palveluntuottaminen, asiantuntijapalvelut ja koulutukset ovat tyypillisiä varsinkin sosiaali- ja terveysjärjestöissä. Moni järjestö kuitenkin yhdistelee joustavasti useita eri rooleja. Esimerkiksi jokin järjestö saattaa tarjota vertaistukea ja vapaaehtoistoimintaa samalla kun valvoo jäsenten etuja. Vaikka kaikki järjestöt ovat yksilöllisiä,

heillä on se yhteinen piirre, että heidän toimintansa on voittoa tavoittelematonta ja aatteellista. (Kemppi & Kittilä 2011, 166–168.)

Tässä opinnäytetyössä paneudun erityisesti hyvinvointijärjestöihin. Hyvinvointijärjestöihin lasketaan normaalisti sosiaali- ja terveystajärjestöt sekä muut ihmisen hyvinvointia tukevat järjestöt, esimerkiksi joitakin lapsi- ja nuorisojärjestöjä. Hyvinvointijärjestö on kuitenkin laaja käsite. Hyvinvointijärjestöllä tarkoitetaan järjestöjä jotka tekevät töitä ihmisen hyvinvoinnin puolesta. Hyvinvointiin voivat vaikuttaa sekä elintasoon liittyvät asiat että elämänlaatuun liittyvät asiat, kuten ihmissuhteet ja itsensä toteuttaminen. Hyvinvointijärjestö ei kuitenkaan ole vakiintunut käsite. (Kemppi & Kittilä 2011, 165–168.)

Hyvinvointijärjestöt voivat tukea hyvinvointia kolmella eri tavalla. Järjestöt voivat tarjota tukea ja apua, tietoa, neuvontaa ja ohjausta sekä yhteisön johon kuulua. Näillä tavoilla järjestöt auttavat luomaan parempaa arjen hyvinvointia. Hyvinvointipalveluihin ei lasketa pelkästään sosiaali- ja terveystajärjestöjä, vaan palveluihin lasketaan myös kulttuuri-, liikunta ja koulutuspalveluja. (Kemppi & Kittilä 2011, 168–169.)

3.1 Yhdistys ja nuoret

Suomessa yhdistystoiminta on hyvin vilkasta. Ei siis voi sanoa, että suomalainen sosiaalinen pääoma olisi rappeutumassa. (Myllyniemi 2009, 34.) Suomalaisista yhdistyksistä kuitenkin suurin osa on urheilu- tai harrastusjärjestöjä. Yhdistystoiminnassa mukana olevista nuorista 79,6 % on mukana urheilu-, opiskelu- tai koululaisyhdistyksessä. Vähemmistö osallistuu hyväntekeväisyys- tai avustusjärjestön toimintaan. (Nurmela 1998, 9.)

Nuorten osallistuminen eri järjestöjen toimintaan on laskenut vuodesta 1998 vuoteen 2009. Vuonna 1998 52 % nuorista kuului johonkin järjestöön, seuraan tai kerhoon. Vuonna 2009 määrä oli kuitenkin laskenut 45 %. Eniten nuorten osallistumisen väheneminen oli tapahtunut alle 15-vuotiaiden ikäryhmässä, yli 15-vuotiaiden keskuudessa muutos oli vähäistä. Syynä juuri alle 15-vuotiaiden osallistumisen määrän laskuun voi

olla se, että juuri sen ikäiset kuuluvat usein juuri liikuntaseuroihin ja vuodesta 1998 harrastamisen hinta on noussut huomattavasti. Perheen taloudellisen tilanteen takia harrastustoimintaan osallistuminen voi olla nuorelle mahdotonta. Kaikkein eniten järjestöihin osallistuminen on vähentynyt poikien sekä alle 15-vuotiaiden kohdalla. (Myllyniemi 2009, 36–39.)

Järjestötoimintaan osallistumiseen ei vaikuttanut paljon se, missä nuoret asuivat. Pääkaupunkiseudulla asuvat nuoret osallistuivat kuitenkin vuonna 2009 maaseudulla asuvia nuoria 6 % vähemmän järjestötoimintaan. Sukupuolella ei ollut yhtään vaikutusta järjestötoimintaan osallistumiseen. Ikää katsoessa vuonna 2009 eniten järjestötoimintaan osallistuivat 25–29-vuotiaat ja vähiten osallistuivat 10–14-vuotiaat. Vertaillessa koulutautuneita nuoria ja vähemmän opiskelleita nuoria, korkeakoulussa ja yliopistossa opiskelleet nuoret olivat eniten mukana järjestöissä. (Myllyniemi 2009, 36–37.)

3 % nuorista on mukana jonkinlaisessa hyväntekeväisyys-, avustus- tai vammaisjärjestössä. Vammais- ja avustusjärjestössä mukana olevista nuorista 47 % on konkreettisesti mukana järjestöjen toiminnassa ja 37 % ovat mukana toiminnan suunnittelussa tai järjestämisessä. Myös yli puolet nuorista uskoo olevansa mukana järjestössä vielä 2 vuoden päästä. Seurakunnan toimintaan osallistuu konkreettisesti 88 % mukana olevista nuorista. 63 % mukana olevista nuorista osallistuu suunnitteluun tai järjestämiseen. (Myllyniemi 2009, 42.) Toimintaan osallistuvien nuorten iän keskiarvo on 23-vuotta.

Etsiessäni tietoa nuorten toiminnan järjestämisestä löysin kaksi eri tutkimusta, jotka molemmat oli toteutettu samana vuonna. Ensimmäinen tutkimus oli Opetusministeriön teettämä nuorten vapaa-aikatutkimus vuodelta 2009. Toinen tutkimus oli opetus- ja kulttuuriministeriön teettämä ICCS 2009-tutkimus (International Civic and Citizenship Education Study = suomeksi *Nuorten yhteiskunnallisen osaamisen, osallistumisen ja asenteiden tutkimus*) (Suoninen, Kupari & Törmäkangas 2009, 7). ICCS 2009 tutkimuksessa nuorilta kysyttiin seuraavaa: ”Oletko mukana jonkun seuraavan järjestön toiminnassa?” Järjestö-listaan kuuluivat melkein kaikki mahdolliset järjestöt poliittisesta nuorisjärjestöstä uskonnolliseen ryhmään tai järjestöön. Tuloksena vastaukseksi saatiin, että nuorista noin kolmasosa osallistuu järjestötoimintaa. (Suoninen ym. 2009, 83–84.)

Myllyniemen tekemässä vapaa-aikatutkimuksessa melkein puolet nuorista osallistuu järjestötoimintaan. (Myllyniemi 2009, 35.)

Tutkimuksissa tutkitaan samaa asiaa. Vapaa-aikatutkimuksen tutkimuskysymyksessä ei kuitenkaan rajoiteta järjestöjä tai seuroja joihinkin tiettyihin järjestöihin, vaan nuorilta kysytään osallistumisesta osallisuutta johonkin, aivan mihin tahansa järjestöön, seuraan tai kerhoon. Opetus- ja kulttuuriministeriön tutkimuskysymyksessä listataan kuitenkin tarkasti järjestöt joihin nuori on voinut osallistua. Järjestöt ovat esimerkiksi poliittisia nuorisjärjestöjä, ihmisoikeusjärjestöjä sekä vapaaehtoistyötä omalla paikkakunnalla tekeviä järjestöjä. Järjestöt ovat aktiivisia yhteiskunnallisia järjestöjä, mutta eivät esimerkiksi liikuntaseuroja. (Suoninen ym.2009, 83–84;Myllyniemi 2009, 35.)

Tutkimukseen osallistuvien nuorten ikäkin vaihteli. Nuorten vapaa-aikatutkimuksessa tutkimukseen osallistui 10–29-vuotiaita nuoria, kun taas ICCS-tutkimukseen osallistui vain yläasteen 8-luokkalaisia, joiden iän keskiarvo oli 13,5 -vuotta (Suoninen ym. 2009, 7;Myllyniemi 2009, 9.). Nuorten vapaa-aikatutkimuksessa nuorin oli 10-vuotias, joten 10-vuotias lapsi voi helposti ajatella esimerkiksi iltapäiväkerhotoiminnan kuuluvan tähän ryhmään (Myllyniemi 2009, 35.).

3.2 Nuorisotoiminta ja nuorisotyö järjestöissä

Nuorisotyö on nuorisolain (72/2006) 2 §:n määritelmän mukaan ” nuorten oman ajan käyttöön kohdistuvaa aktiivisen kansalaisuuden edistämistä samoin kuin nuorten sosiaalista vahvistamista, nuoren kasvun ja itsenäistymisen tukemista”. Hyvinvointiyhdistyksissä tapahtuva nuorisotyö on omien huomioideni mukaan sekä aktiivisen kansalaisuuden edistämistä että nuoren sosiaalista vahvistamista ja nuoren kasvun ja itsenäistymisen tukemista. Nuorisotyön määrittäminen riippuu paljon myös yhdistyksestä sekä yhdistyksen motiiveista. Monessa yhdistyksessä ei koeta, että he tekisivät nuorisotyötä, vaikka määritelmän mukaan heidän toimintansa olisi nuorisotyötä (Söderlund 2012, 195).

Yhteistä sekä kunnalliselle että kolmannen sektorin tekemälle nuorisotyölle on syrjäytymistä ennalta ehkäisevä toiminta. Toiminta myös edistää osallistuvien nuorten sosiaalisia ja yhteiskunnallisia valmiuksia sekä oppimista. Yhdistysten toiminta on monimuotoista. Toiminta luo harrastusmahdollisuuksia, kansalaistoiminnan ja osallistumisen mahdollisuuksia. Toiminnalla on vaikutusta myös nuoren yleiseen hyvinvointiin sekä yksilön kehittymiseen. Toiminta on usein muodoltaan ryhmätoimintaa, mutta toiminta voi myös sisältää yksilöllisiä kohtaamisia. (Söderlund 2012, 195.)

3.4 Sosiaalinen vahvistaminen ja yhdistys

Sosiaalinen vahvistaminen Nuorisolain 2. § 3. momentin mukaan: ” Sosiaalinen vahvistaminen tarkoittaa nuorille suunnattuja toimenpiteitä elämäntaitojen parantamiseksi ja syrjäytymisen ehkäisyksi.” Pia Lundbomin ja Jatta Herrasen toimittaman kirjan mukaan sosiaalista vahvistamista on vaikea määritellä yksiselitteisesti, eikä sitä välttämättä tarvitsekaan. Sosiaalinen vahvistaminen ei kuitenkaan aina tarkoita suuria tekoja. Joskus riittää, että nuorelle on tarjolla tukea juuri oikealla hetkellä. (Lundbom & Herranen 2011, 6.)

Vaikka sosiaalista vahvistamista ei tiedosteta yhdistys- ja järjestötoiminnan arjessa, on järjestötyö suurilta osin sosiaalista vahvistamista. Hyvinvointijärjestöjen keskeisiä tavoitteita ovat syrjäytymisen ehkäiseminen sekä monessa yhdistyksessä pyritään myös parantamaan elämäntaitoja. (Kemppe & Kittilä 2011, 165.)

Tämän päivän nuorilla on erilainen elämä, kuin muutama vuosikymmen aikaisemmin syntyneillä nuorilla. Perheen sekä suvun tukiverkko on pienentynyt ja monen vanhemmat ovat eronneet. Nuorten kaveripiiri on suurentunut ja sosiaalinen media tuo siihen oman lisänsä. Osa nuorista taas elää suurimman osan elämästään internet-maailmassa, yksinäisyys on kasvava ongelma. (Ruohonen 2010, 101.) Kaikkien ympäristö ei ole yhteisöllinen. Tutkimuksen mukaan ne, jotka eniten tarvitsisivat yhteisöllisyyttä, saavat sitä vähiten. Hyvinvointivaltion heikkenemistä ei ainakaan vielä pysty paikkaamaan pelkästään kolmas sektori ja läheisverkostot. (Siisiäinen & Kankainen 2009, 111.)

Hyvinvoinnissa tärkeintä on se millaiseksi sen itse kokee. Hyvinvointiin vaikuttaa moni asia. Sairauksista ja vammoista huolimatta ihminen voi voida hyvin. Koettu hyvinvointi korostaa käsitystä ihmisen kokonaisvaltaisuudesta. Hyvinvointiin vaikuttavat fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen puoli. Hyvinvoinnin osatekijä on myös osallisuus, jonka avainsanana on voimaantumisen (empowerment). Osallisuus tarkoittaa prosessia, jossa löydetään omat voimavaransa, elämänhallinta sekä toimintavalmius ja toimintakyvyt. Osallisuus tarkoittaa sitä, että ihminen voimaantuu subjektiksi ja kokee tuntea kuuluvansa johonkin yhteisöön. Kaikilla nuorilla ei kuitenkaan ole mahdollista kokea osallisuutta omaan perheeseensä tai ystäviinsä. Tällöin yhdistykset voivat tarjota foorumin yhteisöllisyydelle. Osallisuus ja yhteisöllisyys edistävät mielenterveyttä ja ehkäisevät ongelmia. Osallisuus voi myös korjata mieleen valmiiksi syntyneitä vaurioita. (Ruohonen 2010, 101.)

Hyvinvointijärjestöt, varsinkin sosiaali- ja terveysjärjestöt ovat omiaan tarjoamaan vertaistukea. Moni nuori luottaa enemmän vertaisiin kuin instituutioihin. Vapaaehtoistoiminta on toinen tärkeä hyvinvoinnin lähde. Auttamisen kulttuuri on selvästi kasvussa, nuoret tuntevat olevansa maailmanlaajuisesti vastuussa muistakin ihmisistä. Nuoret myös useimmin haluaisivat auttaa kehitysmaiden ihmisiä teoilla, ei rahalla. Järjestöt tarjoavat tähän mahdollisuuksia. Vapaaehtoistoiminta edistää myös vapaaehtoistoimijan mielenterveyttä sekä yhteiskunnan sosiaalista pääomaa. Pääoma on verkostojen kautta toimivaa kansalaisten keskinäistä luottamusta. (Ruohonen 2010, 101–102.)

Järjestöjen tehtävä nuorten elämässä on myös tarjota nuorille tietoa. Tiedon tarjoaminen pitäisi tapahtua sellaisessa muodossa, jolloin se on helppo huomata ja vastaanottaa. Sosiaali- ja terveyspalvelut ovat monimutkainen viidakko, josta nuoren saattaa olla vaikea saada ja löytää apua nopeasti. Järjestöillä on pisteitä joihin nuoret voivat hakeutua nopeasti ja helposti, nimettömänä ja saada apua ajoissa. Avun saamista helpottavat myös esimerkiksi auttavat puhelimet ja verkkopalvelut. (Ruohonen 2010, 102.)

Nuoruus on syrjäytymisherkkää aikaa. Tähän vaikuttaa erityisesti kaikki muutokset, joita juuri nuoruudessa on. Jos todella lyhyen ajan sisällä tapahtuu useampia muutoksia, saattavat muutokset aiheuttaa psyykkistä pahoinvointia ja syrjäytymistä. (Lämsä 2009

,36.) Syrjäytyneeksi nuoreksi luokitellaan yleensä nuori, joka ei ole mukana työelämässä eikä hän opiskele. Nuorella ei myöskään ole peruskoulun jälkeistä koulutusta. Vuonna 2010 syrjäytyneitä nuoria, eli 15–29 –vuotiaita, oli 51 341 kappaletta, mikä on 5 % kaikista tämän ikäisistä. Syrjäytyneistä enemmistö oli miehiä eli 64 %, naisia oli 36 % ja neljännes oli vieraskielisiä. Nuorista 32 511 ei ole työttömiä työnhakijoita eikä heitä näy missään tilastossa. (Myrskylä 2012, 2.) ”He ovat nuoria, jotka eivät näy missään tilastoissa – kukaan ei tarkkaan tiedä, millaisia he ovat tai mitä he tekevät. He ovat syrjäytymisongelman kova ydin.” Kirjoittaa Myrskylä (2012) EVA -analyysissään.

Nuorten integroitumisprosessissa yhteiskuntaan tärkeässä asemassa ovat nuoren sosiaaliset suhteet, perhe, kaverit, työ ja koulutus. Vaikutusta sosiaalisilla suhteilla on varsinkin siihen, mihin yhteiskunta-asemaan nuori myöhemmin kuuluu. (Veivo & Vilppola 1998, 52.) Jos nuori ei pysty tai osaa solmia sosiaalisia suhteita koulussa, voi ainoat ystävyysuhteet löytyä yhdistystoiminnan puitteissa. Siellä nuori tapaa muita vertaisiaan. Yhdistys voi silloin toimia siltana esimerkiksi opiskeluun tai työelämään. Myös vapaaehtoistyö yhdistyksessä voi helpottaa työn saamista tulevaisuudessa.

4 VAPAAEHTOIS- JA VERTAISTOIMINTA

4.1 Vertaistoiminta

Suomeen vastavuoroisuus ja vertaistuki saapuivat 1800-luvun lopulla. Vertaistuki levisi suomeen Saksasta ja Isosta Britanniaista. Keskiluokka perusti silloin vastavuoroisuuteen perustuvia yhdistyksiä, joilla oli vara-rahasto kuolemaa, sairautta tai eläkettä varten.

Tällaisista yhdistyksistä on tullut osa valtion järjestelmää. 1900-luvulla vertaistukiryhmät ovat kuitenkin olleet täysin erilaisia kuin 1800-luvun ryhmittymät. Hyvä kuva vertaistuesta 1900-luvulla on AA-liike, joka väitti olevansa nykyisten vertaistukiryhmien edeltäjä. Ensimmäiset AA-kerhot perustettiin Suomeen 1940-luvulla. 1960-luvulla Suomeen perustettiin toisenlaisiakin vertaistukiryhmiä, liittyen esimerkiksi henkilökohtaisiin- ja sosiaalisiin ongelmiin. (Nylund 2000, 29.)

Käytän tässä opinnäytetyössä sanoja vertaistuki ja vertaistoiminta. Vertaistuella tarkoitan tukea itsessään ja vertaistoimintaa käytän käsitteenä kaikenlaiselle toiminnalle, jonka yhteydessä ihmiset voivat saada vertaistukea. Esimerkiksi vertaistoimintaan laskeaan samanlaisen kriisin kokeneiden nuorten yhteinen toiminta. Toiminnalla voidaan tarkoittaa esimerkiksi yhteistä ajanviettoa tapaamisten ja retkien merkeissä sekä keskusteluryhmiä.

Vertaistuki on sosiaalista tukea, jota vertaistukea saava, saa sellaisilta henkilöiltä, jotka ovat pääsääntöisesti kokeneet saman kriisin tai joita yhdistää muu stressiä aiheuttava tekijä. Vertaistuki voi tapahtua sekä kahden hengen välillä että ryhmissä. Tuki voi olla informatiivista, emotionaalista tai instrumentaalista. Vertaistuki on myös kaksipuolista, antaessaan vertaistukea muille saa vertaistukea itsekin ja vahvistaa omanarvontuntoaan. (Jantunen 2010, 87.)

Vertaistuki-ryhmiä voi kutsua myös oma-apuryhmiksi. Keskinäiseen tukeen nojaavat ryhmät toimivat järjestöjen lisäksi myös seurakunnissa sekä julkisessa sosiaali- ja terveydenhuollossa. Oma-apuryhmiä on vaikea määritellä tarkasti, sillä oma-apuryhmät ovat monimuotoisia. (Nylund 1999, 116–118.)

Vertaistuki tapahtuu sekä vertaisryhmä-, vertaistukiryhmä- sekä tukihenkilötoimintana. Vertaisryhmätoiminnassa voidaan puhua kaikkia koskettavista asioista ja jakaa emotionaalista tukea. Vertaisryhmä voi olla toiminnallinen harrastusryhmä tai pelkästään keskusteleva ryhmä. Ryhmätapaamisissa voivat olla mukana läheiset, henkilökohtaiset avustajat tai ryhmästä riippuen kannattajajäsenet. (Mikkonen 2011, 206–207.)

Vertaistukiryhmällä tarkoitetaan sairaus-, vammais- ja muissa kriisiryhmissä toteutuvaa vastavuoroisia tukemiseen ja auttamiseen pyrkiviä ihmissuhteita. Vertaistukiryhmässä käsitellään yhdessä kriisiin johtaneita tilanteita ja tapahtumia. Usein vertaistukiryhmät ovat suljettuja, eli ryhmiin ei oteta uusia jäseniä jatkuvasti ja niihin pääsevät vain viite-ryhmään kuuluvat henkilöt. Ryhmät ovat myös määräaikaista ja ryhmän jälkeen osallistujat voivat jatkaa muussa ryhmätoiminnassa, jossa myös tarjotaan vertaistukea. (Mikkonen 2011, 207.)

Tukitoiminnassa vertaistukea saa yksilöllisesti erityisiltä tukihenkilöiltä. Tukihenkilöiltä saatava vertaistuki voi olla tarpeellista ennen vertaistukiryhmään osallistumista. Tukihenkilö on yleensä saman kriisin kokenut henkilö, joka kuitenkin on sinut tilanteen kanssa. Raiskauksen, inestien- tai muun rikoksen tai katastrofin kokeneen kohdalla tukihenkilö voi olla koulutettu tukihenkilö. (Mikkonen 2011, 207.)

Vertaistukea voi saada myös sairastumisen jälkeen ensitietotapahtumassa ja sopeutumisvalmennuksessa. Ensitietotapahtuma on suuri tapahtuma, johon kutsutaan vasta sairastuneita ihmisiä. Ihminen on voinut saada vakavan vamman tai sairauden. Tapahtuma on tarkoitettu sekä potilaalle että hänen läheisilleen. Sopeutumisvalmennus on kuntoutuksen lakisääteinen palvelumuoto. Valmennuksen tarkoituksena on ohjata vammaista ihmistä täysipainoiseen elämään, vammasta huolimatta. Sairaudesta tai vammasta riippuen valmennus voi kestää 10 päivästä kolmeen viikkoon. Valmennuksen toiminta voi olla avo- tai laitostoimintaa. (Mikkonen 2011, 208.)

Vertaistukea on nykyään tarjolla myös internetissä. Tukea on tarjolla keskustelufoorumeilla ja helposti saavutettavana tietona järjestöjen sivuilla. Kynnys internet-tukeen on paljon matalampi kuin fyysiseen ryhmätoimintaan osallistumiseen. (Mikkonen 2011, 208.)

Vertaistukea ja vertaistoimintaa järjestetään myös seurakunnissa. Seurakunnilla on toimintaa esimerkiksi vammaisille, mielenterveyskuntoutujille ja teini-ikäisille äideille. Nämä asiakasryhmät ovat kokeneet elämässään kriisin ja heille järjestettävä toiminta pitää sisällään vertaistukea. (Kirkko Helsingissä i.a.)

4.2 Vapaaehtoistoiminta

Vapaaehtoistyö on täysin palkatonta, vapaaehtoista yleishyödyllistä toimintaa. Usein vapaaehtoistyötä organisoii tietty taho, kuten kolmannen sektorin organisaatio ja voittoa tavoittelematon taho. (Nylund & Yeung 2005, 15.) Vapaaehtoistoinnilla tarkoitetaan eri lähtökohdista tulevien ihmisten auttamista. Kohtaamisissa tärkeänä osana ovat ihmisten erilaiset kokemukset ja taidot, eivät rahalliset lähtökohdat.

Usein ihmiset ajattelevat vapaaehtoistyön olevan hyväntekeväisyyttä ja toisten ihmisten palvelua jonkin järjestön tai organisaation kautta. Tämä on kuitenkin vain suppea näkökulma vapaaehtoistyöstä. Vapaaehtoistyö on myös vapaaehtoista toimintaa meiltä meille, jolloin ihmiset joilla on samankaltaisia ongelmia työskentelevät yhdessä ongelmien voittamiseksi. Tämä on yleistä esimerkiksi kehittyvässä etelän maissa. Lisäksi vapaaehtoistyö voi olla vastavuoroista tukea tai oma-apua. Vapaaehtoistyö voi olla myös osallistumista poliittiseen päätösten tekoon. Tämä voi tarkoittaa esimerkiksi yhdistyksen hallituksen jäsenyyttä. Myös kampanjointi ja eri asioiden ja ihmisryhmien etujen ajaminen on vapaaehtoistyötä. Tällaista työtä on esimerkiksi ympäristön ongelmien puolesta puhuminen ja parempien palvelujen vaatiminen esimerkiksi maahanmuuttajille. Nämä vapaaehtoisuuden kategoriat helpottavat vapaaehtoisuuden ymmärtämistä, mutta ne eivät ole täysin kattavat. Näistä jaoitteluista puuttuvat täysin urheiluun ja kulttuuriin liittyvä vapaaehtoistyö. (Rochester, Paine & Howlett 2010, 24–26.) Hyvinvointijärjestöt tarjoavat vastavuoroista apua tai oma-apua. Yhdistyksen kautta voi lisäksi osallistua yhdistyksen päätöksen tekoon sekä yhdistyksen edustamien asioiden etujen ajamiseen, asioiden puolesta kampanjointiin ja hyväntekeväisyyteen. Moni kokee yhdistystyön harrastuksena.

Vapaaehtoistyön kesto vaihtelee ihmisestä ja tehtävästä riippuen. Vapaaehtoistyö voi olla pitkäkestoista, jolloin vapaaehtoisen emotionaalinen side työhön on vahva. Pitkäaikaiset vapaaehtoistyöntekijät löytävät tiensä järjestöön kolmella eri tavalla. Joko he etsiytyvät itse organisaation, jolloin he ovat jo jollakin tavalla sitoutuneita organisaation asialle. Toisena tapana on ajan myötä kasvava kiintymys organisaatioon ja kolmantena tapana on päätyminen vapaaehtoistyöntekijäksi, koska hän tuntee jo ison osan vapaaeh-

toisista etukäteen. Pitkäaikaiset vapaaehtoiset ovat normaalisti valmiita tekemään kaikkea tarpeellista. Lyhytkestoiset vapaaehtoistyöntekijät taas eivät koe vapaaehtoistoiminnan olevan suuri osa heidän elämässään. He ovat mukana yleensä tietyissä tapahtumissa. He myös toivovat tarkat ohjeet työlle ja sen kauanko työ vaatii heidän aikaansa. (Rochester ym. 2010, 29–30.)

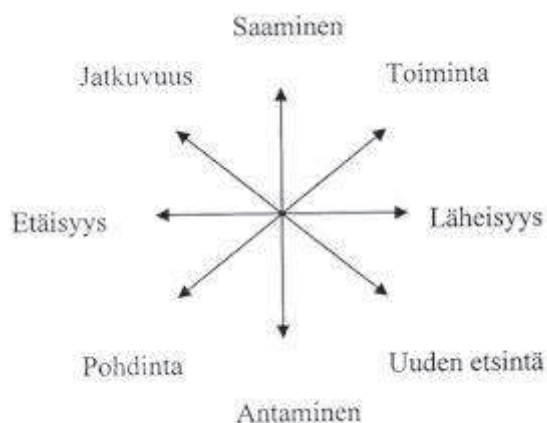
Suomessa 2000-luvun vaihteessa tehdyn tutkimuksen mukaan 29 % yli 10-vuotiaista suomalaisista osallistui vähintään kerran kuukaudessa vapaaehtoistoimintaan. Yleisimmin suomalaiset osallistuivat urheiluseurojen vapaaehtoistoimintaan (8 %) tai asuinalueyhdistysten tai kylätoimikuntien vapaaehtoistoimintaan (6 %). Vertaillen miesten ja naisten osallistumista vapaaehtoistoimintaan, miehet osallistuivat naisia useammin urheiluseurojen ja yleisluontoisten kansalaisjärjestöjen toimintaan ja naiset taas useammin sosiaali- ja terveystajärjestöjen, naisasiayhdistysten ja uskonnollisten yhdistysten toimintaan. Sosiaali- ja terveystajärjestöissä vapaaehtoistyöntekijät ovat myös yleisimmin yli 35-vuotiaita. (Siisiäinen & Kankainen 2009, 110–111.)

4.3 Mikä motivoi vapaaehtoistyöhön?

Suomea on joskus kuvailtu vapaaehtoistoiminnan kehitysmaana. On totta, että on monia maita, joissa vapaaehtoistoiminta on paljon yleisempää ja vapaaehtoistoimintaa arvostetaan enemmän. Kuitenkin Suomen vapaaehtoistoiminnan aktiivisuus on hyvää eurooppalaista tasoa ja Suomen evankelis-luterilaisen kirkon piirissä tehtävä vapaaehtoistyö on Euroopan aktiivisinta. Kuitenkin suomalaiset nuoret eivät ole niin kiinnostuneita vapaaehtoistyöstä kuin muissa maissa. (Nylund & Yeung 2005, 14.) Suomalaiset nuoret kuuluvat yhteen vähiten järjestöissä aktiivisina toimivien joukkoon. (Suoninen, Kupari & Törmäkangas 2010, 83–84.)

Suomessa on kuitenkin edelleen ihmisiä, joilta löytyy halua auttaa muita ja olla mukana vapaaehtoistyössä. Vapaaehtoistyöhön kannustaa moni asia. Jokaisella ihmisellä on omat syynsä osallistua vapaaehtoistoimintaan, mutta keskeisimmäksi arvoksi tämän päivän Suomessa on todettu olevan altruismi. (Nylund & Yeung 2005, 14.)

Vapaaehtoistyön motivaatiota avaa hyvin Anne Birgitta Yeungin (2005, 105) vapaaehtoistoiminnan timanttimalli. Timanttimalli pyrkii ymmärtämään vapaaehtoistyöntekijöiden motivaatiota yksilöllisistä kokemuksista ja toiminnan merkityksistä. Tutkimuksessaan teemahaastattelun avulla, Yeung sai koottua 767 motivaatio-elementtiä, jotka kaikki pystyttiin analyysissä sijoittamaan timanttimallin johonkin kohtaan kategorioista saaminen, antaminen, pohdinta, toiminta, etäisyys, läheisyys, jatkuvuus tai uuden etsintä. Kohdat ovat myös vastapareja. Elementit pohdinta, etäisyys, jatkuvuus ja saaminen yhdessä sulkevat sisäänsä jaetun metaulottuvuuden: itseä kohti eli sisäänpäin, kohti sisäistä pohdiskelua, etäisyyttä toisista, tuttujen teemojen jatkuvuutta ja saamista. Elementit toiminta, läheisyys, uuden etsintä ja antaminen sulkevat sisäänsä ulottuvuuden: itsestä poispäin, ulospäin, kohti sosiaalisia piirejä ja toimintoja ja toisille antamista. (Yeung 2005, 104–108.)

KUVIO 2. Vapaaehtoistyön timanttimalli

Saaminen ja antaminen sulkivat sisäänsä melkein 30 % Yeungin tutkimuksen elementteistä. Tämä kertoi hyvin siitä, kuinka antaessaan saa. Vapaaehtoistyö mahdollistaa itsensä toteuttamisen, parantaa henkilökohtaista hyvinvointia esimerkiksi ilon kokemuksilla ja tuen saamisella, antaa emotionaalisia palkintoja ja työkokemusta. (Yeung 2005, 109–111.)

4.4 Nuorten osallistuminen vapaaehtoistoimintaan

Vuonna 2012 tehtiin tutkimus 15–29-vuotiaiden vapaaehtoistoiminnasta. Tutkimuksen mukaan nuorista 37 % osallistui vuonna 2012 vapaaehtoistoimintaan ja 27 % olisi osallistunut, jos häntä olisi pyydetty. Varsinkin yli 20-vuotiaat olivat aktiivisia vapaaehtoistoiminnan parissa. Vapaaehtoistoiminta oli myös lisääntynyt varsinkin Etelä- ja Itä-

Suomessa. Nuoret olivat osallistuneet vapaaehtoistoimintaan varsinkin lasten ja nuorten kasvatuksen parissa (19 %), urheilussa ja liikunnassa (18 %) sekä koulun oppilaskunnassa tai tutortoiminnassa (14 %). Terveys- ja sosiaalipalveluissa nuoria oli mukana 8 %, kulttuuritoiminnassa 9 %, uskonnollisessa toiminnassa 9 % ja monikulttuurisessa toiminnassa sekä etnisissä yhdistyksissä 4 %. (Myllyniemi 2012, 18–21.)

Mikä motivoi nuoria osallistumaan vapaaehtoistoimintaan? Vastauksien mukaan tärkeimpiä motiiveja vapaaehtoistyölle nuorten keskuudessa olivat auttamisenhalu sekä sosiaalisuus. 47 %:lle nuorista oli hyvin tärkeää, että pystyi auttamaan muita, 44 %:in mukaan hyvin tärkeää oli se, että toiminta oli hauskaa ja hyvin tärkeää oli 43 %:lle kaverit ja yhdessä tekeminen. Toimivan vapaaehtoistoiminnan voi päätellä siis koostuva auttamisesta, hauskasta toiminnasta, kavereista ja yhteisestä tekemisestä. (Myllyniemi 2012, 23–24.)

Yleisimpänä syynä siihen, miksi vapaaehtoistoimintaan ei osallistuta, oli ajanpuute. Ongelmana varsinkin työttömillä oli myös se, että heitä ei pyydetty mukaan vapaaehtoistoimintaan. Naisilla oli miehiä yleisimmin myös ongelmana se, että he eivät tiedä, mistä löytäisivät tietoa toiminnasta. Varsinkin 20-vuotiailla syynä oli kuitenkin saamattomuus. Nuorimpien mielestä vapaaehtoistoiminnassa oli myös tarjonnanpuutetta. (Kuusisto & Pessi 2012, 175.)

5 YHDISTYSTOIMINNAN APUVÄLINEET

5.1 Yhdistyksen viestintä ja markkinointi

Viestinnällä tarkoitetaan monimutkaista prosessia, jossa viestin vaikutusta ei ole helppo ennustaa. Viestinnässä ei kuitenkaan ole kysymys pelkästään viestin lähettämisestä teknisestä toimenpiteestä vaan myös ihmisten välisistä ihmissuhteista. Tällöin viestin sisällön lisäksi muoto on tärkeässä roolissa. Kuneliuksen mukaan (1997) viestinnällä on lisäksi kulttuuria rakentava ja vahvistava merkitys. Sisältö usein unohtuu keskustellessa viestinnästä, sillä keskustellessa viestinnästä keskustellaan vain viestinnän mahdollistavista välineistä, kuten puhelin ja internet. (Juholin 2001, 18.)

Yhdistyksen viestintä on yhteisöviestintää. Yhteisöviestinnällä tarkoitetaan tiedonvaihtoa, vuorovaikutusta ja viestintäkulttuuria tietyn organisaation sisällä ja sen viestintää ympäristönsä kanssa. Sanaa tiedotus ja tiedottaminen on kauan käytetty käsitteenä kuvaamaan yhteisöjen sisäistä ja ulkoista viestintää. On ajateltu, että yhteisön on tarve kertoa itsestään ulkopuolisille ja se myös hyötyy tästä. Tiedotus kuitenkin nähdään usein todella yksipuolisena, vasta viime aikoina on ymmärretty, että myös ympäristö voisi olla halukas kertomaan itsestään. (Juholin 2001, 18–19.)

Tärkeä osa yhdistyksen työtä on luoda yhdistyksestä tietty mielikuva ihmisten mieliin. Jos yhdistys onnistuu rakentamaan itsestään mielenkiintoisen ja houkuttavan mielikuvan. On suurempi todennäköisyys, että ihminen kiinnostuu yhdistyksen toiminnasta ja osallistuu yhdistyksen toimintaan. Vaikka yhdistys olisikin ainoa yhdistys, joka tuottaa vertaistoimintaa juuri tietylle ryhmälle, on nuoren kuitenkin helppo jättää osallistumatta toimintaan, koska muutakin toimintaa on tarjolla nuorille. Siitä huolimatta, että yhdistys on voittoa tavoittelematon organisaatio, tulisi omasta mielestäni yhdistyksen viestintää ajatella enemmän markkinoinnin näkökulmasta ja ajatella, että rahan sijasta yhdistys kerää jäseniä ja toimintaan osallistujia. Näin yhdistys turvaisi sen, että sen toiminnassa tulevaisuudessa olisi ihmisiä ja näin toiminnan rahoituskin olisi turvattu. Seuraavissa kappaleissa rinnastan yhdistyksen yrityksiin ja yritysten brändien luomiseen ja markkinointiin.

Markkinoinnissa tärkeää on brändin luominen. Pelkästään laadukkaiden palveluiden ja toiminnan tuottaminen ei varmista sitä, että ihmiset tulevat mukaan toimintaan. Brändeillä luodaan tuotteille tai toimintoille eroja mielikuvilla. ”Ihmiset suhtautuvat tuotteeseen aivoilla, mutta brändiin sydämellä.” painottaa Pulkkinen (2002) Mainonnan ABC kirjassa. Moni voi ajatella, ettei heillä ole aikaa osallistua nuorten toimintaan. Jos brändi on onnistuneesti luotu, nuori osallistuu toimintaan, oli se järkevää tai ei. (Pulkkinen 2002, 100.)

Tärkeintä kestävä brändin luomisessa on asiakkaiden, eli nuorisotoimintaa ajatellessa, nuorten toiveiden ja tarpeiden ymmärtäminen. Ihmiset osallistuvat toimintaan paljon todennäköisemmin silloin kun yhdistys on todella ymmärtänyt mitä nuoret haluavat ja ottavat sen huomioon nuorten toimintaa suunnitellessaan. Jotta kuitenkin tietää tarkasti,

mitä esimerkiksi epilepsiaa sairastavat nuoret haluaisivat epilepsia yhdistykseltä, täytyisi yhdistyksen tehdä kysely epilepsiaa sairastavien nuorten keskuudessa. Tämä vie aikaa ja pienessä yhdistyksessä ei välttämättä ole resursseja tällaisen tutkimuksen suorittamiseen. (Pulkkinen 2002, 101.) Tällöin paras idea on omasta mielestäni ottaa nuorten toiminnan suunnitteluun mukaan epilepsiaa sairastavia nuoria.

Markkinointiviestintä toimii brändin voimalähteenä. Luodessaan brändiä ja markkinoidessa yhdistyksen täytyy kuitenkin muistaa lunastaa se mitä on luvannut. Sillä mahdollisen jäsenen kuva yhdistyksestä muodostuu vasta havaintojen perusteella. Suomeksi tämä tarkoittaa sitä, että teot kertovat yhdistyksestä ja yhdistyksen arvomaailmasta enemmän kuin puheet ja sanat (Juholin 2001, 149). Brändin rakentamisessa tärkeitä ovat kohtaamiset ihmisten kanssa, ympäristö sekä tietysti markkinointi. Kuitenkin markkinoinnin osuus ei ole yhtä suuri kuin ihmisten kohtaamisten. Kestävän brändin rakentamisen pitäisi olla jokaisen yhdistyksen aktiivijäsenen tehtävä. (Pulkkinen 2002, 103.) Markkinoinnissa pitäisi pitää sekä sanat, eli markkinointi, sekä teot tasapainossa (Juholin 2001, 149).

Brändiä rakentaessa on tärkeää pohtia seuraavia asioita: kenelle brändi on tarkoitettu, miten yhdistys on hyvä ja parempi kuin muut yhdistykset sekä mikä tekee yhdistyksestä yksilöllisen ja persoonallisen. On tärkeää kirjata myös ylös mitkä ovat yhdistyksen markkinoinnilliset ja mielikuvalliset tavoitteet, esimerkiksi toimintaan halutaan lisätä nuoria. (Pulkkinen 2002, 104.) On hyvä suunnitella myös yhdistyksen visuaalinen ilme ja perusviestit ja tarinat, kuinka paljon resursseja on käytettävissä esimerkiksi visuaaliseen ilmeeseen ja markkinointiin ja alueet joihin erityisesti pitäisi kiinnittää huomiota. Suunnitelmaa luodessa on hyvä myös kirjata ylös, minkälaisia konkreettisia toimenpiteitä toteutetaan, esimerkiksi minkälaisia kampanjoita toteutetaan, milloin ja minkälaista materiaalia luodaan ja järjestetäänkö jonkinlaisia tapahtumia. Vielä on tärkeää myös jakaa aktiivijäsenten kesken vastuualueet, ettei kukaan joudu tekemään kaikkea yksin ja viimeiseksi vaiheeksi jää kaiken toteuttaminen. Suunnitelmaa tehdessä kannattaa kuitenkin pyrkiä pitämään suunnitelma mahdollisimman lyhyenä ja yksinkertaisena. Tällöin suunnitelma on selkeämpi. Suunnittelun voi toteuttaa myös eri tavoilla. Ennen toteutusta on myös tärkeää varmistaa, että jokainen aktiivijäsen on tietoinen suunnitelmasta ja että kaikki ovat tietoisia yhdistyksen brändistä. (Juholin 2001, 156–157.)

5.2 Yhdistystoiminta verkossa

Nykypäivän nuoret ovat helposti omaksuneet internetin käytön osana päivittäistä elämää. Nuoret ovat kasvaneet siihen, että internet ja teknologia on heidän käytettävissään. Heitä kutsutaankin verkkomaailman ”natiiveiksi”. He ovatkin oppineet käyttämään verkkoa aivan toisella tavalla kuin heidän vanhempansa. (Wrede 2011, 7.) Verkkoa on aloitettu käyttämään nuorisotyössä kunnallisella puolella jo 1980-luvun lopulla. Verkko on nuorisotyön kannalta täydellinen toimintaympäristö, sillä nuoret viettävät aikaansa, etsivät tietoa ja seurustelevat internetissä. (Sinisalo-Juha & Timonen 2009, 23.)

Nuorista 56 % on päivittäin internetin välityksellä yhteydessä ystäviinsä, mikä on jo nyt enemmän kuin kontaktit puhelimitse. (Myllyniemi 2013, 24.) Vuonna 2009 nuorista 83 % vietti vähintään kerran päivässä aikaa netissä (Myllyniemi 2009a, 83). Oulun kaupungin tilaaman ja vuonna 2013 toteutetun tutkimuksen mukaan 16-vuotiaista nuorista kolmannes vietti yli 20 tuntia viikossa internetissä. 22-vuotiaista nuorista määrä taas oli 60 % (Weissenfelt & Huovinen 2013.)

Laadukkaat kotisivut ovat järjestön verkkoviestinnän ydin. Tärkeää on tehdä verkkoviestinnästä sellaista, että se palvelee käyttäjää. Verkkosivuilta löytyy juuri se tieto, mitä järjestö haluaa viestittää ulospäin. Muut kanavat, kuten sosiaalinen media ja blogi, täydentävät ja tehostavat viestintää ja markkinointia. Muut kanavat myös ohjaavat mahdollisia jäseniä järjestön verkkosivuille, jolloin he saavat tietoa tulevista tapahtumista ja voivat ilmoittautua mukaan. (Seppälä 2011, 12.)

Verkkosivuja voi nykyään muokata monella eri tavalla, mahdollistaen näin dialogin järjestön ja sen jäsenten välillä. Ideaali tilanne on, kun jäsenet pystyvät osallistumaan järjestön keskusteluun ja toimintaan eri kanavilla. Jos järjestö ei ole mukana sosiaalisessa mediassa, kannattaa sen vähintään mahdollistaa verkkosivujen jakaminen ja linkittäminen sosiaalisessa mediassa. Silloin ihmiset voivat jakaa järjestöä käsittelevää tietoa eteenpäin. Näin järjestö näkyy sosiaalisessa mediassa, vaikkei olisi itse mukana siellä. Jakaminen kasvattaa järjestön verkkonäkyvyyttä. Kun kaikki kanavat ovat käytössä,

lisääntyä kävijöiden määrä ja tämä taas vaikuttaa siihen kuinka helposti järjestön verkkosivut löytyvät hakukoneilla. (Seppälä 2011, 12–15.)

Visuaalisuus on tärkeä osa esimerkiksi kotisivujen suunnittelua. Ulkonäön on tarkoitus auttaa kävijää huomaamaan, jäsentämään ja ymmärtämään asiat. Sivustojen visuaalisuus vaikuttaa paljon viestiin mitä organisaatio haluaa lähettää: brändiin, kokonaisilmeeseen, tunnelmaan ja persoonallisuuteen. Yleisilme toteuttaa brändin pintatasolla sekä syvemmällä tasolla. Yleisilme kertoo, onko organisaatio esimerkiksi luotettava, hauska uuden-aikainen vai tylsä ja vanhanaikainen. (Sinkkonen, Nuutila & Törmä 2009, 242.)

Kuvan vastaanottaminen on helpompaa, koska se ei vaadi yhtä paljon aktiivisuutta kuin kirjoitus. Kuvan sisältö voi aueta vilkaisulla. Kuva voi pitää sisällään myös useita merkityksiä. Usein kuvan tehtävä on selvittää ja selittää tekstissä käsittelemiä asioita. Usein viesti myös saadaan paremmin perille, kun kuvia ja tekstejä käytetään yhdessä. (Loiri & Juholin 1999, 52–53.)

Valokuvia voi omien verkkosivujen lisäksi laittaa Facebookkiin. Kuvat Facebookissa ovat hyödyllisiä, sillä se tuo paljon kävijöitä omille sivuille. Ihmiset ovat nimittäin kiinnostuneita usein selaamaan kuvia. Kuvista he joko etsivät itseään tai tuttaviaan. Facebookissa kannattaa muistaa merkitä kuvien ihmisten nimet kuvaan. Tämän avulla kuvat leviävät nopeammin sosiaalisessa mediassa. (Seppälä 2011, 38–39.)

Videot ovat käyttökelpoinen väline järjestöille. Videoiden avulla järjestö pystyy parantamaan ja tehostamaan kuvaa itsestään. Videoiden pohjalta järjestön toiminnasta kiinnostuneen on myös paljon helpompi innostua toiminnasta kuin esimerkiksi tekstin pohjalta. Tärkeitä videoita tehdessään on huomioida se, että videot ovat järjestön näköisiä. Videot voivat olla ammattimaisia animaatioita, haastatteluita, mainosvideoita tai kännykällä kuvattuja humoristisia pätkiä. (Seppälä 2011, 55.)

Hyvä idea järjestölle on luoda tili Youtube-videopalveluun. Youtube toimii 25:llä eri kielellä ja se toimii Googlen tapaan hakukoneena, ihmiset hakevat videopalvelusta erilaisia videoita. Youtuben käyttäjäkunta on 18–54 -vuotiaita. Järjestöllä on hyvä olla hyvillä avainsanoilla nimetty kanava, sekä videoita, jotka on helppo löytää. Youtube

markkinoi näin järjestön toimintaa. YouTubessa olevat videot ohjaavat katsojat myös järjestön verkkosivuille. YouTubessa olevia videoita on myös helppo jakaa ja tykätä sosiaalisessa mediassa. Videot voi myös upottaa omille verkkosivuilleen. Tämä elävöittää sivuja. Verkkosivujen lisäksi videoita kannattaa viedä myös Facebookiin. (Seppälä 2011, 55–56.)

Tietoa voidaan välittää kohdeyleisölle myös eri kanavien kautta. Kanavia voi olla esimerkiksi blogi-kirjoitukset tai oman yhdistyksen nettisivut (Timonen 2011, 155). Blogi-kirjoitukset ovat lehdistötiedotteeseen verrattuna kevyempiä. Tärkeimpänä kanavana tiedottamisen kannalta on kuitenkin järjestön omat verkkosivut, jotka toimivat yhdistyksen julkisivuna ja joka kokoaa yhteen kaiken muun viestinnän. (Poikola 2010.) Kirjoitusten luontia ei tarvitse jättää vain yhden henkilön vastuulle, vaan kirjoituksia voi luoda yhdessä esimerkiksi verkkopohjaisessa muokkausohjelmassa. Tällainen verkkopohjainen muokkausohjelma on esimerkiksi docs.google.com-työkalu. Tällaisia tiedostoja voi käyttää myös ideoinnissa ja projektien seurannassa. (Timonen 2011, 155.)

Blogi on sivusto, johon yksi tai useampi kirjoittaja kirjoittaa säännöllisesti tai epäsäännöllisesti. Blogin teksteissä on se erityisominaisuus kotisivuihin ja muihin www-sivuihin verrattuna, että teksteissä näkyy henkilökohtaisen näkökulman painotus. Tekstit ovat yleensä myös ajankohtaisia sekä spontaanisti ja virkistävästi kirjoitettuja. Blogia voi pitää myös netistä löytyvänä päiväkirjana. Uusin kirjoitus on yleensä ensimmäisenä esillä, mutta vanhemmatkin kirjoituksen ovat löydettävissä. Jotkut blogit voivat keskittyä vain yhteen tiettyyn aiheeseen, esimerkiksi ruoanlaittoon. (Pohjanoksa, Kuokkanen & Raaska 2007, 57.)

Blogien vahvuutena on henkilökohtaisuuden lisäksi se, että mitä haluaa sanoa, tulee nopeasti julki ja niin kuten haluaa. Blogia kannattaa hyödyntää myös siinä, että sen avulla voi ottaa kantaa organisaatiolle tärkeisiin asioihin. Kirjoittajan kannattaa kuitenkin muistaa se, että kaikki voivat nähdä tekstin ja teksti voi levitä julkisuuteen. Kirjoittajan on hyvä muistaa seisoa sanojensa takana ja harkita tekstin sisältöä. (Alasilta 2009, 130–131.)

Sosiaalinen media tarkoittaa yhteisöllistä palvelua missä sen käyttäjät tuottavat vuorovaikutteisesti sisältöä ja jossa voi verkostoitua. Sosiaalinen media sopii loistavasti yhdistyksen ulkoiseen viestintään, eli organisaation työhön missä työn sisältöä tehdään tunnetuksi erilaisille kohderyhmille. Kirjassaan Soininen, Wasenius ja Leponiemi listaa sosiaalisen median käyttömahdollisuuksia: tuottamaan ja muokkaamaan sisältöjä, linkittämään internet sivuja, luoda ryhmiä, tiedottaa, verkostoitua, lähettää videokuvia ja valokuvia, tehdä tapahtumailmoituksia, ilmoittautua tapahtumiin ja toimia kansalaisjournalistina. (Timonen 2011, 151–156.)

Sosiaalisessa mediassa julkaiseminen tapahtuu heti. Sosiaalisesta mediasta hyvä esimerkki ovat esimerkiksi Facebook ja Twitter. Maksuttomina palveluina sosiaalinen media on ulkoiseen viestintään vaivaton. Yhdistyksen on viisasta myös kertoa esimerkiksi kotisivuillaan, että on sosiaalisessa mediassa, esimerkiksi linkittämällä toimintaympäristön logon sivuilleen. (Timonen 2011, 151–156.) Oman kokemukseni mukaan Facebookin käyttö on todella yleistä Suomessa, kun taas ulkomaiden järjestökentillä Twitterin käyttö on paljon yleisempää.

6 PRODUKTI JA SEN TOTEUTUS

6.1 Prosessikuvaus ja kohderyhmä

Olen itse ollut mukana järjestötoiminnassa, joten olin kiinnostunut tästä aiheesta. Samanlaista opasta ei myöskään oltu aikaisemmin tehty. Olin myös huomannut sen, että monella järjestöllä oli vaikeuksia nuorten tavoittamisessa. Valitettavasti monissa yhdistyksissä toiminnassa oli mukana vain keski-ikäisiä ja sitä vanhempia jäseniä. Toiminnassa oli harvoin mukana nuoria. Yksi tärkein tavoite oppaan tekemiseen oli helpottaa yhdistyksiä saamaan nuoria mukaan toimintaansa, koska hyvinvointijärjestöt parantavat nuorten hyvinvointia monella eri tavalla.

Oppaan ulkonäön kannalta tärkeitä tavoitteita oli luoda opas, joka olisi selkeä ja kiinnostava, mutta kuitenkin käytännönläheinen. Tarkoitus oli koota olennaisen tiedon mitä yhdistyksen nuorisotoiminnassa. Toivon, että opas antaa uusia ideoita. Toivon että mahdollisimman moni löytää oppaan.

Opas on kohdennettu etupäässä hyvinvointijärjestöille, joilla on nuorille suunnattua toimintaa. Hyvinvointijärjestöihin lasketaan normaalisti sosiaali- ja terveystyöjärjestöt sekä muut ihmisen hyvinvointia tukevat järjestöt (Kemppi & Kittilä 2011, 165–168). Opas on tarkoitettu varsinkin nuorille vapaaehtoistyöntekijöille, jotka ovat ryhtymässä aktiivisesti järjestämään nuorisotoimintaa.

Yhteistyökumppanini Suomen nuorisoyhteistyö Allianssi on Suomalainen valtakunnallinen vaikuttaja nuorisotyön kentällä. Se on poliittisesti ja uskonnollisesti sitoutumaton yhteistyöjärjestö. Allianssi toimii kuitenkin myös kansainvälisesti ja pyrkii takaamaan sen, että nuorten ääntä kuunnellaan. Allianssi toimii myös nuorisopolitiikan kentällä. Tavoitteena Allianssilla on edistää nuorten hyvinvointia. Allianssin arvot ovat yhdenvertaisuus, osallisuus ja kuulumus. (Suomen Nuorisoyhteistyö – Allianssi ry 2011, 2–3.)

Allianssi on kolmen suuren nuorisotyön palvelujärjestön, Nuorisotyön Keskusten (NTK), Kansalaiskasvatuksen Keskusten (KaKe) ja Suomen Nuorisoyhteistyöjärjestön (SNT), työn jatkaja. Se perustettiin vuonna 1992, näiden järjestöjen toiminnan lakattua. Allianssissa näiden kolmen järjestön toiminnat yhdistyivät ja moni järjestöjen työntekijä jatkoi työtään Allianssissa. (Lehikoinen 2010.)

Allianssin Strategian 2021 tavoitteena on hyvinvoivat nuoret. ”Nuorten hyvinvointi on yhteiskuntamme perusta – Suomi voi yhtä hyvin kuin sen nuoret.” (Suomen Nuorisoyhteistyö – Allianssi ry 2011, 4). Allianssin strategian mukaan on tärkeää pitää huolta etenkin niistä, jotka ovat heikommassa asemassa tai eivät voi hyvin. Allianssi uskoo ennaltaehkäisevän nuorisotyön voimaan. Allianssi yhdistää nuorisualan toimijoita ja edistää alan kehittymistä yhteistyökumppaneiden kanssa yhteistyössä. (Suomen Nuorisoyhteistyö – Allianssi ry 2011, 4–5.)

6.2 Oppaan sisältöideoiden kartoitus

Opinnäytetyöhöni kuului kolmen eri järjestön edustajan haastattelu. Haastattelin ja työntekijöitä ja vapaaehtoistyöntekijöitä. Heidän haastatteluidensa avulla pyrin kartoittamaan sitä, mitä oppaan olisi hyvä sisältää. Haastatteluissa selvisi myös, mitä eri yhdistysten ja järjestöjen nuorisotoiminnalle kuuluu ja minkälaisia haasteita he ovat kohdanneet. Kysyin myös sitä, miten he ovat yhteydessä nuoriin ja kuinka paljon nuoret ovat toiminnassa mukana. Halusin myös selvittää, sitä kuinka nuoret otetaan järjestöissä huomioon ja mitä välineitä he käyttävät nuorisotyön apuna.

Haastattelukysymyksiä suunnitellessa halusin muokata sellaisia kysymyksiä, joiden pohjalta laatimaan oppaan. Laadin haastatteluun kahdeksan(8) kysymystä. (LIITE 2) Haastattelun kysymysten avulla keskustelu suuntautui moneen muuhunkin yhdistystoiminnan kannalta tärkeään asiaan.

Haastattelin kolmea työntekijää ja yhtä vapaaehtoistyöntekijää. Kaikki haastateltavat olivat alle 40-vuotiaita. Kaksi haastateltavista oli Nuorten mielenterveysseura Yeesin työntekijöitä, yksi oli Nuorisoyhteistyö Seitin työntekijä ja neljäs oli aktiivisesti mukana vapaaehtoistoiminnassa eräässä järjestössä.

Vaikka haastattelin vain yhtä vapaaehtoistyöntekijää, tilannetta omasta mielestäni paransi paljon se, että Yeesin molemmilla työntekijöillä oli kokemusta vapaaehtoistyöstä, koska he tehneet vapaaehtoistyötä aikaisemmin (Mikkonen & Laurila 2013). Oli tärkeää kuulla myös vapaaehtoisia, koska opas on tarkoitettu pääsääntöisesti heidän käyttöönsä. Yeesin työntekijät siis sijoittuivat johonkin työntekijöiden ja vapaaehtoistyöntekijöiden välimaastoon.

Haastatteluissa tuli ilmi paljon samoja asioita, mitä olin lukenut kirjallisuudesta ja itse kohdannut vapaaehtoistyössä. Sain neuvoja siitä, miten nuoret saataisiin kiinnostumaan vapaaehtoistyöstä ja minkälainen vapaaehtoistyö saattaisi kiinnostaa nuoria. Haastatteluissa tuli ilmi myös paljon asioita, mitä kannattaa ottaa huomioon nuorisotoimintaa järjestäessä ja mitkä asiat ovat haastateltavien mielestä ongelmallisia.

Nuorten mielenterveysseura - Yeesin projektipäällikkö Emmi Laurilan ja projektikoordinaattori Pilvi Mikkosen haastattelusta tärkeimmät vinkit olivat, että nuorille on tärkeää, saada tehdä sitä mitä he itse haluavat. Nuorten unelmien toteuttaminen on tärkeää. Kuunnellessa nuoria ja ottaessa heidät mukaan toiminnan suunnitteluun, voi saada hyviä ideoita.(Laurila & Mikkonen 2013.) Omasta mielestäni Yeesin periaate kuunnella nuoria on todella tärkeä. Jokaisen yhdistyksen pitäisi pitää yllä samaa periaatetta. Yhdistykset ovat olemassa jäseniään varten. Ei toisin päin.

Myös Seitissä nuoret voivat osallistua nuorisotoiminnan suunnitteluun ja järjestämiseen. Kuka tahansa nuori voi aloittaa Seitti-toiminnan omalla paikkakunnallaan. Seitin nuorisotoiminnan vastuuhenkilö Jenni Kuusela pohti haastattelussaan nuorten osallistamista. Mikä olisi paras tapa saada nuoret toimimaan? (Kuusela 2013.)

Yeesissä toimintaa on esimerkiksi erilaisissa tapahtumissa. Tällaisiin tapahtumiin nuoret voivat tulla mukaan ”tapahtuma-agentteina”, eli vapaaehtoistyöntekijöinä eri tapahtumissa. Toimintaa on paljon erilaista. He ovat myös kehittäneet Yeesiin verkkovapaaehtoistyötä, jotta muutkin kuin pääkaupunkiseudulla asuvat nuoret voivat olla mukana toiminnassa. Tässä Nuorten mielenterveysseura – Yeesi on ottanut mallia Youth Against Drugs ry:stä. (Laurila & Mikkonen 2013.)

Yeesin työntekijät uskoivat, että tulevaisuudessa suosittu nuorisotoiminnan muoto olisi matalankynnyksen projektiluontoinen toiminta. Nuorilla on paljon tekemistä elämässään, joten vapaaehtoistyötä pitäisi saada tehdä silloin kun nuori itse sitä haluaa tehdä. (Laurila & Mikkonen 2013.)

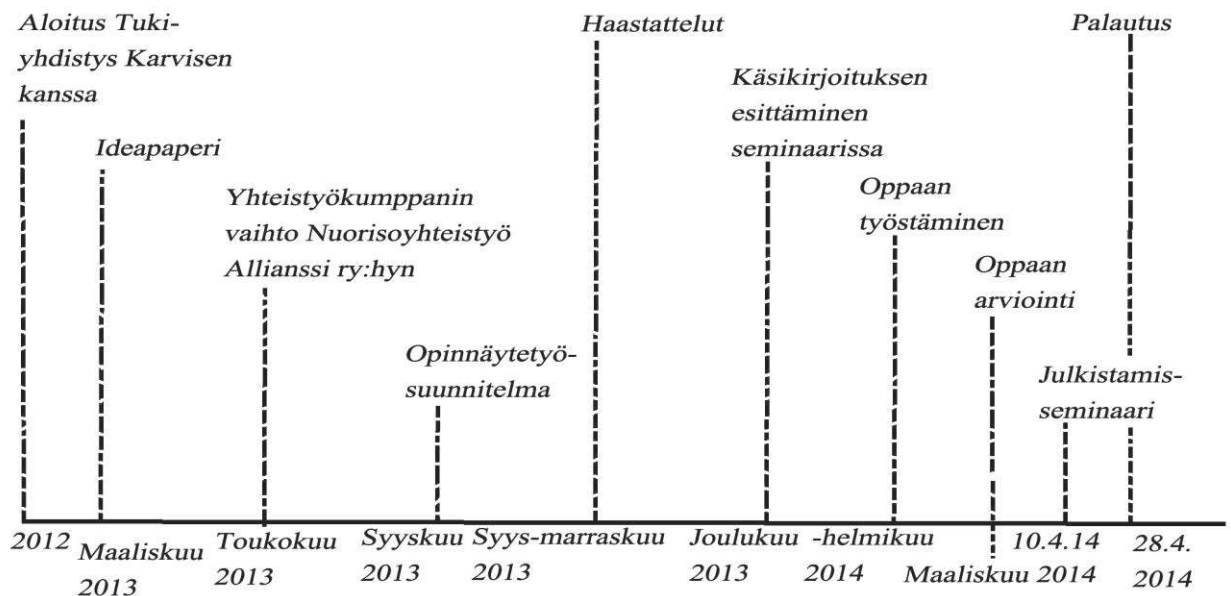
Kun uusi jäsen on yhteydessä, tärkeintä on, että nuorelle on heti jotain konkreettista tehtävää tarjolla (Laurila & Mikkonen 2013). Hyvinvointijärjestöjen on myös hyvä muistaa varmistaa, että esimerkiksi sairaanhoitajat tai sosiaalityöntekijät osaavat ohjata nuoret yhdistyksen toimintaan. (Kuusela 2013.) On tärkeää muistaa myös kysyä nuoria mukaan vapaaehtoistoimintaan ja tapahtumiin. Erään suuren Suomalaisen järjestönpääehtoistyöntekijä lähti mukaan, koska häntä pyydettiin. (Vapaaehtoistyöntekijä 2013.)

Seitti taas järjestää koulutusta nuorisotoimikuntalaisille sekä paikallisaktiiveille. Koulutusten lisäksi Seitissä järjestetään arviointiseminaari, missä arvioidaan seitin toimintaa. Seminaariin osallistuu myös nuoria. Ongelmakohtana Nuorisoyhteistyö Seitin nuorisotyön suunnittelija Kuusela ajattelee olevan se, että on vaikea tietää mikä kannustaisi nuoria nuorisotoimintaan. (Kuusela 2013.) Yeesissä arvioidaan toimintaa esimerkiksi kyselyjen avulla. (Laurila & Mikkonen 2013.)

Suurempiin tapahtumiin osallistuu useita suunnittelijoita ja järjestäjiä. Vuoden päättävien tapahtumien suunnittelutilaisuutta voisi mainostaa lehdessä ja internetissä, jolloin kuka tahansa halukas voisi osallistua suunnittelutilaisuuteen. Eri suunnittelijoiden avulla tapahtuma vaihtelisi vuosittain. (Vapaaehtoistyöntekijä 2013.)

Ongelmallisimmat ja haastavimmat tilanteet ovat vapaaehtoistyöntekijän mielestä liittyneet siihen, kun kahvila-iltoihin on osallistunut henkilöitä, joiden käyttäytyminen on häirinnyt muita osallistujia. Verkkotoiminta on tärkeää, koska ihmiset ovat erilaisia ja ihmiset voivat tarvita erilaisia tuen muotoja (Vapaaehtoistyöntekijä 2013.)

6.3 Toteutus

ehdotus opinnäytetyöhön. He ehdottivat, että opas tehtäisiin syrjinnän kohteena olevien nuorten kanssa työskenteleville yhdistyksille. Olin aloittanut opinnäytetyösuunnitelman

Kuvio 2. Opinnäytetyöprosessi

tekemisen hieman eri pohjalta, joten jouduin pohtimaan tämän jälkeen uudestaan opinnäytetyön kohderyhmää. Tämän ehdotuksen pohjalta muutin opinnäytetyön aiheen syrjinnän kohteena olevien nuorten kanssa työskenteleviin yhdistyksiin. Seminaarin palautteen pohjalta kohdistin oppaan kaikille nuorten kanssa työskenteleville yhdistyksille. Oppaassa painotus olisi vertaistuessa ja voimaannuttavassa toiminnassa.

Kartoitusvaiheessa tavoitteena oli haastatella nuorisotyötä tekeviä yhdistys- ja vapaaehtoistyöntekijöitä. Tähän liittyen syyskuun aikana suunnittelin kysymykset ja etsin haastateltavat. Löysin haastateltaviksi kolme työntekijää ja yhden vapaaehtoistyöntekijän. Loka- ja marraskuun aikana tein haastattelut ja kirjoitin haastatteluista yhteenvedot. Haastattelin kahta työntekijää yhdessä haastattelussa.

Teoriaa kokosin syksyllä 2013 ja talvella 2013. Opasta kirjoitin marraskuun 2013 ja helmikuun 2014 välisenä aikana. Lähetin oppaan arvioitavaksi kolmelle järjestötyöntekijälle ja kolmelle vapaaehtoistyöntekijälle maaliskuun 2014 alussa. Palautteet oppaasta sain maaliskuun puolessavälissä. Palautteen pohjalta muokkasin opasta. Raportin kirjoittaminen ajoittui vuoden 2014 keväälle.

6.4 Oppaan rakentaminen

Oppaan oli tarkoitus sisältää nuorten toiminnan käynnistämistä ja järjestämistä helpottavia ohjeita. Oppaaseen tuli muun muassa tietoa yhdistyksen toiminnasta, vapaaehtoistoiminnasta, vertaistoiminnasta ja tiedottamisesta. Oppaan alussa oli selostettu askel askeleelta kuinka aloittaa nuorisotoiminta yhdistyksessä.

Oppaan sisällön suunnittelu toteutui suurimmaksi osaksi oman vapaaehtoistyö kokemukseni pohjalta. Sain myös paljon ideoita haastatteluista. Haastatteluiden jälkeen listasin ylös tärkeimmät oppaaseen tulevat asiat. Keskustelin myös yhteistyökumppanin

kanssa oppaaseen tulevista asioista ja häneltä varmistuksen oppaan sisällöstä. Tämän jälkeen sain hyviä vinkkejä palautteen antajilta.

Ensimmäisessä askeleessa lukijaa kehoitetaan saamaan nuoria mukaan yhdistyksen nuorisotoiminnan kehittämiseen. Olisi tärkeää, että nuorisotoiminnan järjestäjä on itsekin nuori, koska nuori itse tietää parhaiten, mistä toiminnasta hänen ikäisensä pitävät. Samalla kehoitetaan lukijaa ideoimaan nuorisotoimintaa. Toinen askel sisältää toiminnan

suunnittelua pitemmälle aikavälille. Kolmannella askeleella laaditaan budjetti. Neljäs askel sisältää toiminnan toteutuksen. Askeleet voi jättää täysin lukematta, jos yhdistyksellä on jo toimiva nuorisotoiminta, mutta haluaa vain parantaa jotain tiettyä osa-aluetta.

Heti askeleiden jälkeen käsittelen vapaaehtoistyötä, sillä se on yksi tärkeimmistä osa-alueista toiminnan järjestämisen kannalta. On tärkeä olla useita vapaaehtoistyöntekijöitä nuorisotoiminnan järjestämisessä, jottei yksi vapaaehtoinen esimerkiksi väsy liikaa. Ryhmässä saadaan parempia ideoita kuin yksin. Käytin vapaaehtoistyö-kappaletta kirjoittaessani paljon hyväksi Karreisen, Halosen ja Tennilän kirjaa 10 askelta parempaan vapaaehtoistoimintaan. Kirja on omasta mielestäni hyvä apuväline vapaaehtoistoiminnan järjestämiseen.

Seuraavaksi käsittelin vertaistoimintaa, joka on isossa roolissa hyvinvointijärjestöissä. Vertaistuella on suuri ennaltaehkäisevä merkitys, joten mielestäni sitä ei voi jättää pois oppaasta (Laimio & Karnell 2010, 11). Hyvinvointijärjestöjen, varsinkin sosiaali- ja terveysjärjestöjen, on luonnollista tarjota vertaistukea jäsenilleen (Ruohonen 2010, 101–102). Kappaleessa käsittelin vertaistukiryhmän käynnistämistä, erilaisia vertaisryhmiä ja tilaisuuksien runkoa. Vertaistukea käsittelevässä kappaleessa käytin paljon apuna Tanja Laatikaisen toimittamaa Vertaistoiminta kannattaa julkaisua.

Käsittelin oppaassa minkälaista nuorisotoimintaa verkossa sekä tiedotusta ja viestintää. Verkkonuorisotyö on suuri ja tärkeä osa nuorisotyötä, koska 16-vuotiaista nuorista kolmannes viettää yli 20 tuntia internetissä. 22-vuotiaista nuorista määrä taas oli 60 % (Weissenfelt & Huovinen 2013.) Olen itse huomannut, että joissakin yhdistyksissä ei ole tiedostettu tiedotuksen ja viestinnän tärkeyttä.

Loppuun olen kirjoittanut ongelmakohdista joita nuortentoiminnassa saattaa kohdata. Näitä ovat esimerkiksi se, että nuoria ei siltikään saada mukaan toimintaan, rahoituksen loppuminen, pelisäännöt sekä toiminnan laatu ja toiminnan arviointi. Toiminnan laatu ja arviointi -kohdassa esittelin SWOT-analyysin ja itsearviointin yhtenä laadun arviointitapana. Aivan viimeisenä oppaassa on linkkejä ja kirjavinkkejä. Lopussa on vielä lista lähteistä. Kirjavinkit löytyvät aihealueittain omista osioistaan, jolloin lukijan on helppo löytää lisää tietoa samasta aiheesta.

6.5 Arviointi

Arviointi on tärkeä osa oppaan työstämistä. Omien tavoitteiden saavuttamisen arvioinnin pohjalle on tärkeää kerätä palaute kohderyhmältä. Tällöin arviointi ei jää subjektiiviseksi. (Vilkkä & Airaksinen 2003, 157.) Kun sain oppaan ensimmäisen version valmiiksi, lähetin oppaan yhteensä kuudelle henkilölle. Kolme näistä oli eri hyvinvointijärjestöjen työntekijöitä ja kolme oli nuoria vapaaehtoistyöntekijöitä. Oppaan mukana lähetin arviointia koskevia kysymyksiä (LIITE 1). Kysymykset käsittelivät oppaan selkeyttä ja ymmärrettävyyttä. On tärkeää, että kohdeyleisö pystyy helposti tulkitsemaan oppaan tekstiä. Jos opas ei ole helposti luettava ja ymmärrettävä, jää opas käyttämättä. Palautteessa on tärkeää pyytää arviota käytettävyydestä, toimivuudesta sekä työn visuaalisesta ilmeestä ja luettavuudesta (Vilkkä & Airaksinen 2003, 157). Kysyin myös oppaan kiinnostavuutta ja hyödyllisyyttä (LIITE 1). Lopuksi pyysin vielä mahdollisia kehittämisehdotuksia (LIITE 1).

Kaikki vastaukset tulivat takaisin. Arvioinnit olivat hyödyllisiä ja rohkaisevia, sillä suurin osa mainitsi oppaan olevan tarpeellinen. Oppaan ulkoasusta sain ristiriitaista palautetta. Suurin osa oli sitä mieltä, että fontti oli nuorekas ja selkeä, mutta yhden mielestä opasta oli vaikea lukea useampaa sivua. Tämän takia päädyin siihen, että muutin tekstin fontin selkeämmäksi. Jätin kuitenkin otsikoiden fontit ennalleen. On tärkeää huomioida, että opas on mahdollisimman selkeä. Yleiset ja tutut kirjaintyypit auttavat lukijaa hahmottamaan tekstiä (Virtanen 2009, 120). Yleiskieltä luettavammaksi muokattu rakenne

auttaa lisäksi esimerkiksi ADHD, FASD, luki- tai oppimisvaikeuksista kärsiviä ihmisiä ymmärtää vaikealukuista tekstiä helpommin (Virtanen 2009, 40–45).

Kahdessa palautteessa pohdittiin sitä, pitäisikö oppaan aihealueista olla kerrottu laajemmin. Pohdinnan jälkeen päädyin pitämään oppaan nykyisellään. Opasta ei ole suunnattu alan ammattilaisten käyttöön. Halusin säilyttää oppaan mahdollisimman selkeänä ja lyhyenä. Jotta nuoret vapaaehtoiset jaksavat käyttää opasta. Eräs arvostelija arvioikin opasta seuraavasti: ” Teksti on helppolukuista ja kertoo yksityiskohtaisesti sekä rationaalisesti kaikki järjestötoiminnan keskeisimmät elementit.”

Opasta kuvailtiin kiinnostavaksi, erittäin kiinnostavaksi, puhuttelevaksi ja melko paljon kiinnostavaksi. Muutamassa palautteessa pohdittiin sitä, kenelle opas on tarkoitettu, ja siksi heidän oli vaikea arvioida oppaan kiinnostavuutta. Kohderyhmä ei ollut tarpeeksi selkeästi esillä ensimmäisen version alkusanoissa. Tämä olikin ensimmäisiä asioita mitkä korjasin oppaassa.

Jokainen arvioija uskoi, että oppaasta olisi hyötyä nuortentoiminnan järjestämisessä. Eräs uskoi, että opas on hyvä muistilista ja lähde ideoinnin pohjaksi. Yksi arvioija pohti seuraavaa: ”Kyllä varmasti on, kirjallinen materiaali auttaa kokonaisuuden hahmottamisessa ja kannustaa käytännön toimiin.”

Kehitysehdotus-kohdassa kaksi ehkä tärkeintä muutosehdotusta olivat resurssien keräykseen ja sisäiseen viestintään liittyvät ehdotukset. Yhdessä palautteessa ehdotettiin, että voisin mainita oppaassa verkko-ohjelmia joita voisi käyttää viestinnän ja raportoinnin apuna. Toteutin ehdotuksenmukaiset muutokset oppaaseen.

6.6 Oppaan hiominen ja julkaisu

Tärkeimpiä muutoksia mitä oppaalle tein palutteen saamisen jälkeen olivat fontin muokkaaminen sekä tiedon lisäys. Lisäsin tietoa viestinnän avussa käytettävistä verkko-ohjelmista Tiedotus ja viestintä -otsikon alle. Lisäsin tietoa myös myyjäisten ja arpajaisien järjestämisestä toiminnan rahoittamiseksi, sekä tärkeimmät niitä koskevat säädökset.

Julkaiseminen tapahtui Diakonia-ammattikorkeakoulun tapojen mukaisesti julkaisemalla opinnäytetyö ammattikorkeakoulujen yhteisessä Theseus-tietokannassa. Yksi kirjallinen kappale tuli myös Diakonia-ammattikorkeakoulun kirjastoon luettavaksi. Julkistamiseen kuuli myös kypsyysnäyte. (Diakonia-ammattikorkeakoulu 2010, 47–48.)

Opinnäytetyö julkaistaan pdf-tiedostona Allianssin globaalien kasvatuksen menetelmä sivustoilla keks.fi. Lyhenne keks tulee sanoista kaikki erilaisia kaikki samanlaisia (Allianssi ry i.a.). Tämän lisäksi pyrin esittelemään opasta erilaisissa koulutustilaisuuksissa, kuten Startti yhdenvertaisuuteen koulutuksessa 25.4.2014.

7 POHDINTA

Opinnäytetyön olisi voinut tehdä parityöskentelynä tai kolmen hengen ryhmissä. Olisin mielelläni tehnyt opinnäytetyön parityöskentelynä. En kuitenkaan löytänyt parikseni ketään, jolla olisi ollut samankaltaiset tavoitteet enkä ketään joka olisi ollut kiinnostunut samasta aiheesta. Koska tiesin jo ennen prosessin alkua, mihin haluaisin keskittyä, en halunnut hylätä omaa kiinnostuksen kohdetta. Päädyin siis tekemään opinnäytetyön yksin.

Huomasin projektin aikana sen, että olen itse todella kriittinen omaa työtäni kohtaan. En lähtenyt opinnäytetyöprosessiin asenteella ”kunhan pääsee läpi”. Halusin saada tehtyä sellaisen oppaan, josta oikeasti olisi hyötyä ja jota ihmiset käyttäisivät. Opinnäytetyöprosessi oli haastava.

Näin opinnäytetyöprosessin jälkeen huomaan, että tämä prosessi on ollut minulle opettavainen kokemus. Olin tyytyväinen siitä, että päädyin tekemään opinnäytetyön yksin. Matkanvarrella opin paljon itsestäni ja ammatillisuuteni kehittyi. Ymmärsin työtä tehdessäni, että pystyn saattamaan näin ison projektin loppuun. Opintojen aikana osallistuin paljon tehtävien tekoon, mutta suurin osa tehtävistä oli ryhmätehtäviä, eivätkä mit-

kään niistä olleet näin laajoja. Opinnäytetyön tekeminen oli siis täysin uutta minulle. Sitä tehdessäni oma itsevarmuuteni kasvoi. Ammatillisuuteni on kehittynyt prosessin varrella. Minulta löytyy nyt kykyjä erilaisten projektien työstämiseen. Uskon että myös osaan taitavammin suunnitella, ajoittaa ja viedä projekteja eteenpäin.

Diakonin pätevyys tässä opinnäytetyössä näyttäytyy hyvin vähän. Kirjoitin siitä, kuinka hengellisyys vaikuttaa nuorten kehittymiseen. Omasta mielestäni hengellisyys voi antaa voimaa nuorille heidän kehityksessään. Tässä on tärkeässä roolissa mielestäni seurakunta tai muu hengellinen yhteisö. Oma diakonin pätevyyteni ei kuitenkaan kasvanut paljon tämän opinnäytetyöprosessin aikana. Voin kuitenkin hyödyntää seurakuntatyössä esimerkiksi projektin hallinnan kykyjä ja oppaan työstämistaitoja.

Opinnäytetyöprosessi oli opettavainen usealla eri tavalla. Opin paljon tutkimuksen tekemisestä. Opin myös haastattelusta, lähdekritiikistä sekä huolellisuudesta ja aikatauluksesta. Myös stressinsietokykyäni on parantunut niin koko opiskelun aikana, kuin opinnäytetyötä tehdessäni.

Jos nyt alkaisin kirjoittaa opinnäytetyötä uudestaan, tekisin muutaman asian eri tavalla. Tekisin haastatteluihin hieman erilaiset haastattelukysymykset. Jälkeenpäin ajatellessani asiaa, kaikki haastattelukysymykset eivät omasta mielestäni palvelleet opinnäytetyön tavoitteita. Käyttäisin lisäksi enemmän aikaa nuorten löytämiseksi haastatteluun. Aikataulun kireyden takia oppaan ulkoasun hiominen jäi viimeistelemättä. En ollut itse täysin tyytyväinen oppaan ulkoasuun. Tärkeintä oli kuitenkin oppaan sisältö.

Lähteitä hankkiessani otin huomioon niiden iän. Suurimmaksi osaksi käytin vain 2000-luvulla julkaistuja lähteitä. Muutamassa tapauksessa käytin myös 1990-luvulla julkaistuja tekstejä, mutta silloin olin varma julkaisun tunnettavuudesta ja laadusta. Esimerkiksi Pekka Loirin ja Elisa Juholinin vuonna 1999 kirjoittama kirja HUOM! Visuaalisen viestinnän käsikirja on tunnettu ja sen käsittelemät asiat eivät muutu nopeasti. Lähdeaineistoa voi arvioida tiedonlähteen auktoriteetin, tunnettavuuden, iän, laadun ja uskottavuuden mukaan (Vilkkä & Airaksinen 2003, 72). Pyrin myös aina kun oli mahdollista suosimaan alkuperäisiä julkaisuja.

Uskon, että oppaasta hyötyvät eniten pienet järjestöt, joilla ei ole palkattua henkilökuntaa toiminnan pyörittämiseen. Opas on hyödyllinen niille järjestöille, jotka ovat vasta käynnistämässä nuorisotoimintaa. Tällöin olisi hyvä, jos opas olisi nuorisotoiminnasta vastaavan vapaaehtoistyöntekijän käytettävissä.

Opinnäytetyön lopputulos oli tavoitteideni mukainen. Oppaasta tuli ajankohtainen, selkeä ja mielenkiintoinen. Uskon että siitä on hyötyä järjestöille. Kokonaisuudessaan opin työskentelyn aikana paljon viestinnästä, nuorisotyöstä, vapaaehtoistyöstä ja nuorisotoiminnan käynnistämisestä yhdistyksissä. Vaikka luulin tietäväni jo paljon, opin uutta. Olen tyytyväinen tästä, sillä tämä vaikuttaa positiivisesti vapaaehtoistyöhöni kolmannen sektorin puolella. Opinnäytetyö on antanut minulle myös paljon valmiuksia tulevia työtehtäviä ajatellen, työskentelin sitten kaupungilla, kirkolla taikka kolmannella sektorilla.

7.2 Sovellettavuus kentällä

Aloittaessani oppaan teon, etsin erilaisia oppaita niin hakukoneiden, kuten nellin, avulla kuin kirjastoissa. Nuorisotiedonkirjastossa on laaja valikoima erilaisia nuoriin liittyviä julkaisuja. En kuitenkaan löytänyt opasta, joka olisi käsitellyt nuorisotoiminnan aloittamista yhdistyksissä. Löysin esimerkiksi Suomen Lukiolaisten liiton oppaan opiskelija-toimikuntatoimijoille, mutta se ei ole täysin sama asia. Opas täytti siis aukon. Opas oli tämän takia omasta mielestäni myös innovatiivinen.

Opas on omasta mielestäni tärkeä juuri sen takia, että samasta aiheesta ei ole tehty aiemmin opasta. Vaikka opasta ei koettaisi hyödylliseksi ja opasta ei käytettäisi, opasta voisi käyttää apuna toisen oppaan kehittämisessä. Opas kuitenkin sisältää paljon hyödyllistä tietoa yhdistysten nuorisotoiminnan kehittämiseksi ja käynnistämiseksi, joten en usko oppaan jäävän täysin käyttämättä. Varsinkin se, että opas tulee löytymään verkosta, parantaa oppaan käytettävyyttä.

Oppaasta tuli omasta mielestäni hyödyllinen. Myös palautteen mukaan opasta pidettiin hyödyllisenä, mutta tulevaisuus näyttää kuinka paljon opasta käytetään. Tästä voi päätellä jo hieman sitä, onko opas yhdistysten mielestä hyödyllinen.

Tulevaisuudessa voisi tehdä tutkimuksen siitä, kuinka paljon opasta käytetään ja mitä nuoret ajattelevat oppaasta. Tutkimuksessa voisi kysyä nuorilta miten he haluaisivat kehittää opasta. Tämän jälkeen opasta voisi muokata siihen suuntaan mitä tutkimuksessa on saatu selville. Toinen kehittämissuositus koskee nuorisotoimintaa hyvinvointijärjestö-kentällä kokonaisuudessaan. Tutkimuksessa voisi tutkia järjestöjen toimintaan osallistuvien nuorten mielipiteitä oman järjestönsä nuorisotoiminnasta. Samassa tutkimuksessa voisi selvittää, minkälaiseen toimintaan nuoret haluaisivat osallistua omassa järjestössään ja miten he toivoisivat järjestöjen huomioivan heidät.

Toivon, että oppaan elämä ei lopu tähän. Olenkin siis pohtinut oppaan päivitystä. Oppasta ei tarvitse päivittää heti, mutta päivittämisen voisi sijoittaa neljän vuoden päähän. Tein oppaan kuitenkin järjestölle, joten heillä ei välttämättä ole resursseja oppaan päivittämiseen. Olisi siis tärkeää, että nyt sovittaisiin tietty henkilö, joka vastaisi oppaan päivityksestä tulevaisuudessa.

LÄHTEET

- Aaltonen, Marjo; Ojanen, Tuija; Vihunen, Riitta ja Vilen, Marika 2003. Nuoren aika. Helsinki: Wsoy.
- Alasilta, Anja 2009. Blogi tulee töihin. Helsinki: Infor Oy.
- Allianssi ry i.a. Kaikki erilaisia kaikki samanarvoisia. Viitattu: 22.4.2014.
<http://www.keks.fi/>
- Diakonia-ammattikorkeakoulu 2010. Kohti tutkivaa ammattikäytäntöä. Helsinki: Diakonia-ammattikorkeakoulu.
- Epilepsialiitto i.a. Neuvonta ohjaa eteenpäin. Viitattu: 28.11.2013.
<http://www.epilepsia.fi/epilepsialiitto/neuvonta>
- Eskola, Jari & Suoranta, Juha 2008. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino.
- Fedotoff, Jaana & Pietilä, Mika 2011. Nuorten tieto- ja neuvontatyö verkossa. Teoksessa Jani Meerikivi, Päivi Timonen ja Leena Tuuttila (toim.) Sähköä ilmassa – Näkökulmia verkkoperustaiseen nuorisotyöhön. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto, 61–73.
- Helve, Helena 2006. Nuoret ja usko. Teoksessa Terhi-Anna Wilska (toim.) Uskon asia - Nuorisobarometri 2006. Helsinki: Opetusministeriö, Nuorisotutkimusverkosto, Nuorisosiain neuvottelukunta, 92–106.

- Huttunen, Tero & Merikivi, Jani 2011. Nuorten kohtaaminen verkossa. Teoksessa Jani Meerikivi, Päivi Timonen ja Leena Tuuttila (toim.) Sähköä ilmassa – Näkökulmia verkkoperustaiseen nuorisotyöhön. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto, 42–55.
- Hyvönen, Jenni 2006. Urbanin kristityn nuoren aikuisen spiritualiteetti. Teoksessa Teija Mikkola, Kati Niemelä ja Juha Petterson (toim.) Urbaani usko – Nuoret aikuiset, usko ja kirkko. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus, 84–104.
- Ilonen, Milla 2009. ”Ett vois olla siellä missä ne muutkin” – nuorisotyötä tekevien järjestöjen ja vähemmistöryhmiin kuuluvien nuorten käsityksiä ja kokemuksia yhdenvertaisesta nuorisotyöstä. Helsinki: Allianssi ry.
- Jantunen, Eila 2010. Vertaistuki masentuneiden osallisuuden vahvistajana. Teoksessa Terhi Laine, Susanna Hyväri ja Päivilä Vuokila-Oikkonen (toim.) Syrjäytymistä vastaa sosiaali- ja terveysalalla. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi, 85-99.
- Juholin, Elisa 2001. Communicare! Viestintä strategiasta käytäntöön. Helsinki: Inforviestintä Oy.
- Kemppi, Anssi & Kittilä, Riitta 2011. Hyvinvointijärjestöt sosiaalisesti vahvistamassa. Teoksessa Lundbom Pia ja Jatta Herranen (toim.) Sosiaalinen vahvistaminen kokemuksina ja käytänteinä. Helsinki: Humanistinen korkeakoulu – HUMAK, 165–179.
- Kirkko Helsingissä i.a. Erityisryhmille. Viitattu: 2.12.2013. <http://www.helsinginseurakunnat.fi/yhteinetoiminta/apuajatukea/erityisidakonia.html>
- Kojo, Marjaana 2011. Verkkopeli – sosiaalisia vai epäsosiaalisia? Teoksessa Jani Meerikivi, Päivi Timonen ja Leena Tuuttila (toim.) Sähköä ilmassa – Näkökulmia verkkoperustaiseen nuorisotyöhön. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto, 40–42.
- Kotila, Heikki 2003. Spiritualiteetti – ajankohtainen näkökulma. Teoksessa Seppo Häyrynen, Heikki Kotila ja Osmo Vatanen (toim.) Spiritualiteetin käsikirja. Helsinki: Kirjapaja Oy, 13–27.
- Koukkunen, Kalevi (toim.) 1995. WSOY:n iso tietosanakirja 4: J–Ko. Porvoo: WSOY.
- Koukkunen, Kalevi (toim.) 1997. WSOY:n iso tietosanakirja 10: U–Ö. Porvoo: WSOY.

- Kupari, Pekka; Suoninen, Annika & Törmäkangas, Kari 2010. Nuorten yhteiskunnalliset tiedot, osallistuminen ja asenteet. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, koulutuksen tutkimuslaitos.
- Kuusela, Jenni 2013. Nuorisoyhteistyö Seitin nuorisotoiminnan suunnittelijan Jenni Kuuselan haastattelu 18.10.2013 Helsingissä.
- Kuusisto, Elina ja Pessi, Anne Birgitta 2012. Vapaaehtoistoiminta nuorten mielikuvissa ja motiiveissa. Teoksessa Monipolvinen hyvinvointi – Nuorisobarometri 2012 (toim.) Sami Myllyniemi. Helsinki: Opetusministeriö, nuorisotutkimusverkosto ja nuorisoasiain neuvottelukunta, 168–175.
- Laimio, Anne & Karnell, Sonja 2010. Vertaistoiminta – kokemuksellista vuorovaikutusta. Teoksessa Tanja Laatikainen (toim.) Vertaistoiminta kannattaa. Asu- mispalvelu ASPA, 9–18.
- Lehikoinen, Jarkko 2010. Allianssin historiaa. Viitattu: 11.2.2014. <http://www.alli.fi/allianssi/mika+allianssi/allianssin+historia/>
- Loimu, Kari 2000. Yhdistystoiminnan käsikirja. Helsinki: WSOYpro
- Loiri, Pekka ja Juholin, Elisa 1999. HUOM! Visuaalisen viestinnän käsikirja. Helsinki: Inforviestintä Oy.
- Lundbom, Pia & Herranen, Jatta 2011. Sosiaalisen vahvistamisen ajankohtaisuus. Teoksessa Pia Lundbom ja Jatta Herranen (toim.) Sosiaalinen vahvistaminen kokemuksina ja käytänteinä. Helsinki: Humanistinen korkeakoulu – HUMAK, 4–13.
- Lämsä, Anna-Liisa 2009. Tuhat tarinaa lasten ja nuorten syrjäytymisestä. Oulu: Oulun yliopisto.
- Mathews, Ian 2009. Social work and Spirituality. Exeter: Learning Matters.
- Mehtonen, Tuija 2011. Sosiaalisen vahvistamisen osaaminen. Teoksessa Pia Lundbom ja Jatta Herranen (toim.) Sosiaalinen vahvistaminen kokemuksina ja käytänteinä. Helsinki: Humanistinen korkeakoulu – HUMAK, 13–30.
- Mikkonen, Irja 2011. Vertaistuki osana sosiaalista vahvistamista. Teoksessa Lundbom Pia ja Jatta Herranen (toim.) Sosiaalinen vahvistaminen kokemuksina ja käytänteinä. Helsinki: Humanistinen korkeakoulu – HUMAK, 204–219.
- Mikkonen, Pilvi & Laurila, Emmi 2013. Projektipäällikkö Emmi Laurilan ja projekti- koordinaattori Pilvi Mikkosen haastattelu Helsingissä 17.10.2013.

- Myllyniemi Sami 2009a. Taidekohtia – Nuorisobarometri. Helsinki: Opetusministeriö ja Nuorisotutkimusseura.
- Myllyniemi, Sami & Berg, Päivi 2013. Nuoria liikkeellä – nuorten vapaa-aikatutkimus 2013. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö, Valtion liikuntaneuvosto, Nuorisoasiain neuvottelukunta ja Nuorisotutkimusverkosto.
- Myllyniemi, Sami 2006. Nuorisobarometri 2006. Teoksessa Terhi-Anna Wilska (toim.) Uskon asia - Nuorisobarometri 2006. Helsinki: Opetusministeriö, Nuorisotutkimusverkosto, Nuorisoasiain neuvottelukunta, 14–83.
- Myllyniemi, Sami 2009b. Aika vapaalla, nuorten vapaa-ainatutkimus 2009. Helsinki: Nuorisoasian neuvottelukunta.
- Myllyniemi, Sami 2012. Vapaaehtoistoiminta ja politiikka. Teoksessa Monipolvinen hyvinvointi – Nuorisobarometri 2012 (toim.) Sami Myllyniemi. Helsinki: Opetusministeriö, nuorisotutkimusverkosto ja nuorisoasiain neuvottelukunta, 18–32.
- Myrskylä, Pekka 2012. HUKASSA –keitä ovat syrjäytyneet nuoret? EVA-analyysi no. 19. Viitattu: 10.11.2013 <http://www.eva.fi/wp-content/uploads/2012/02/Syrjaytyminen.pdf>
- Nuorisolaki, 27.1.2006/72. Viitattu: 1.8.2013. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20060072>
- Nurmela, Sakari 1998. Nuorten järjestökiinnittyneisyys. Helsinki: Nuorisoasiain neuvottelukunta.
- Nylund, Marianne & Yeung, Anne Birgitta 2005. Vapaaehtoisuuden anti, arvot ja osallisuus murroksessa. Teoksessa Marianne Nylund ja Anne Birgitta Yeung (toim.) Vapaaehtoistyö – anti arvot ja osallisuus. Tampere: Vastapaino, 13–39.
- Nylund, Marianne 2000. Varieties of Mutual Support and voluntary Action. Helsinki: The Finnish Federation for Social Welfare and Health.
- Nylund, Marja 1999. Oma-apuryhmät välittäjinä arjessa. Teoksessa Liisa Hokkanen, Petri Kinnunen ja Martti Siisiäinen (toim.) Haastava kolmas sektori, pohdintoja tutkimuksen ja toiminnan moninaisuudesta. Helsinki: Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto, 116–130.
- Pohjanoksa, Iiro; Kuokkanen, Eevi & Raaska, Timo 2007. Viesti verkossa. Helsinki: Infor Oy.

- Poikola, Antti 2010. Yhdistyksen verkkotyökalut. Viitattu 28.11.2013.
<http://www.mahdollista.fi/2010/10/20/yhdistyksen-verkkotyokalut/>
- Pulkkinen, Sirpa 2002. Paikka mielissä, paikka markkinoilla. Teoksessa Tarja Raninen ja Jaana Rautio (toim.) Mainonnan ABC. Helsinki: Werner Söderström Osakeyhtiö, 100–111.
- Rochester, Colin; Paine, Angela Ellis & Howlett, Steven 2010. Volunteering and Society in the 21st Century. New York : Palgrave Macmillan.
- Ruohonen, Marita 2010. Miten järjestösektori tukee nuoren hyvinvointia? Suomalainen lääkäriseura Duodecim (toim.) Nuorten hyvin- ja pahoinvointi. Helsinki: Suomalainen lääkäriseura Duodecim, 100–104
<http://www.duodecim.fi/kotisivut/docs/f1595320904/konsensus2010artikkelikirja.pdf>
- Salmivalli, Christina 2000. Kaverien kanssa – Vertaissuhteet ja sosiaalinen kehitys. Jyväskylä: PS-kustannus, Opetus.
- Seppälä, Piritta 2011. Kiinnostu ja kiinnosta - Näin markkinoit järjestöäsi sosiaalisessa mediassa. Helsinki: Sivistysliitto Kansalaisfoorumi SKAF ry.
- Siisiäinen, Martti & Kankainen, Tomi 2009. Järjestötoiminnan kehitys ja tulevaisuudennäkymät Suomessa. Teoksessa Oikeusministeriö (toim.) Suomalaiset osallistujina, Katsaus suomalaisen kansalaisvaikuttamisen tilaan ja tulevaisuuteen. Helsinki: Oikeusministeriö, 91–137.
- Sinkkonen, Irmeli; Nuutila, Esko ja Törmä, Seppo 2009. Helppokäyttöisen verkkopalvelun suunnittelu. Helsinki: Tietosanoma.
- Spence, Jean 2005. Concepts of youth. Teoksessa Roger Harrison ja Vhristine Wise (toim.) Working with Young People. London: SAGE, 46–47.
- Suomen Nuorisoyhteistyö – Allianssi ry 2011. Allianssin strategia 2021. Helsinki: Suomen Nuorisoyhteistyö – Allianssi ry.
- Söderlund, Markus 2012. Järjestöt nuorisotyön kehittämisen ympäristönä. Teoksessa Katja Komonen, Leena Suurpää ja Markus Söderlund (toim.) Kehittyvä nuorisotyö. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto, 192–211.
- Timonen, Päivi 2011. Sosiaalisen median hyödyntäminen nuorisotyön ulkoisessa viestinnässä. Teoksessa Jani Meerikivi, Päivi Timonen ja Leena Tuuttila (toim.) Sähköä ilmassa – Näkökulmia verkkoperustaiseen nuorisotyöhön. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto, 151–159.

- Transtukipiste i.a. Transtukipisteen tarjoamat palvelut. Viitattu: 28.11.2013.
<http://www.transtukipiste.fi/palvelut>
- Tuominen, Hans 2005. Elän ja hengitän – nuoren spiritualiteetti. Teoksessa Terhi Paananen ja Hans Tuominen (toim) Nuorisotyön käsikirja. Helsinki: Kirjapaja Oy, 35–55.
- Vapaaehtoistyöntekijä 2013. Suomalaisen järjestön nuorisotyön vapaaehtoisen haastattelu 18.12.2013.
- Weissenfelt, Jukka & Huovinen, Juha 2013. Sosiaalinenmedia ja nuoret 2013. Viitattu: 28.3.2014 <http://www.ebrand.fi/somejanuoret2013/>
- Veivo, Lea & Vilppola, Tuomo 1998. Työllistymisen ja työelämän rakentuminen. Teoksessa Veli-Matti Ulvinen (toim.) Lasten ja nuorten syrjäytymistä koskevan tutkimuksen mahdollisuudet. Helsinki: Mannerheimin lastensuojeluliitto, NUORAn julkaisuja Nro 6, 47–61.
- Vilkkä, Hanna & Airaksinen, Tiina 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Helsinki: Tammi.
- Virtanen, Hannu 2009. Selkokielen käsikirja. Helsinki: Kehitysvammaliitto ry.
- Wrede, George Henrik 2011. Nuorisotyö kulkee aina eturintamassa. Teoksessa Jani Meerikivi, Päivi Timonen ja Leena Tuuttila (toim.) Sähköä ilmassa – Näkökulmia verkkoperustaiseen nuorisotyöhön. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto, 7–9.

LIITE 1: Oppaan arviointi

Hei!

Kiitos että tutustut oppaaseen ja haluat arvioida sitä. Tässä alla olisi muuta kysymys, joihin toivoisin sinun vastaavan. Vastaamisen jälkeen (viimeistään 9.3.14) toivon, että lähetät vastaukset minulle sähköpostilla osoitteeseen: salla.aatsinki@gmail.com.

1. Onko opas selkeä ja helposti ymmärrettävä? Jos ei, miksi?
2. Onko opas puhutteleva/kiinnostava? Jos ei, miksi?
3. Uskotko että oppaasta olisi hyötyä nuorisotoiminnan käynnistämisessä tai kehittämisessä?
4. Kehittämisehdotuksia?
5. Muuta kommentoitavaa?

Kiitos ajastasi!

Ystävällisin terveisin, *Salla Aatsinki*

LIITE 2: Haastattelun kysymykset

NUORISOTOIMINTA YHDISTYKSISSÄ

Nimi:

Yhdistys:

Virka/työtehtävä:

Päivä:

1. Kuinka paljon nuorisotoimintaa yhdistyksessänne on?
  2. Kuinka paljon toiminnassa on kävijöitä/osallistujia?
  3. Ovatko nuoret itse mukana nuorille suunnatun toiminnan suunnittelussa ja arvioinnissa? Kuinka paljon?
- Jos on,
4. Kuinka olette rekrytoineet ja sitouttaneet nuoret mukaan toimintaan?
  5. Kuinka olette yhteydessä nuoriin?
-
6. Miten muuten nuoret otetaan yhdistyksessänne huomioon?
  7. Onko yhdistyksessänne nuorisotoimintaa verkossa?
  8. Millaisia haasteita nuorisotoiminnan on/on ollut? Miten olette ratkaisseet näitä haasteita/miten nämä haasteet voisi ratkaista?